

João Nymerohpyry sero Jezu poko

Sero pape tymerose João a. Jezu poetoryme kynexine ynororo. Apitoryme kana anỹneme kynexine. Mame Jezu marõme toehse ynororo. Imehnõ motye ipyno Jezu toehse roropa.

Tynmerohpyryae Jezu ytoytopõpyry poko ekarõko mana sero nono po. Aomihpyry poko ekarõko mana, inyrihpyry poko roropa.

Tynmerohpyryae kuamorepatorỹko mana Jezu enetupuhthome kyya xine kuesẽkõme. Oty katohme? Ritonõpo mükuru nymyryme exiryke. Ipoe rokẽ isene exiko sytatose jũme Ritonõpo maro, ãko mana.

1 ¹Nono onyripitopyra ro Ritonõpo ahtao Jezu Kyrixtu naero ehse. Kuamorepanekõme ynororo Ritonõpo poko. Ritonõpo maro ynororo ehse, Ritonõpomero toexiryke. ²Pakero Ritonõpo maro ehse Kuamorepanekõ Ritonõpo poko. ³Eya tyripose Ritonõpo a emero porehme. Imepỹ nyrihpyry pyra. Emero porehme inyriyã rokene. ⁴Typoero isene toehse. Morara exiryke tarona tooehse saerehkaneme samo. Saerehkane saereh ãko. Moro sã tooehse ynororo seropõkõ amorepase Ritonõpo omiry poko, tuaro kuehtohkõme. ⁵Tuhke ajoajohpãkõ kynexine. Yrome Jezu mynyhpãkaposaromepyra toh kynexine. Ritonõpo omiry poko imehnõ anamorepakehpyra kynexine ynororo.

⁶Mame Ritonõpo nenyokyhpyryme mokyro, esety João. ⁷Kuuruse xine tooehse ynororo saerehkane sã exikety poko. Kuuruse xine tooehse aomiry etatohme kyya xine, Jezu enetupuhthome roropa kyya xine. ⁸Mokyro nymyry saerehkaneme pyra kynexine repe. Yrome saerehkane poko urutõme ehtohme tymenekase ynororo Ritonõpo a. ⁹Saerehkane sã mã mokyro, nono pona ayhtohpyry. Kuamorepatorỹko mã emero, Ritonõpo omiry poko.

¹⁰Ritonõpo poko amorepatõme nymyry mã mokyro nono pona tooehse. Sero nono tyripose eya Ritonõpo a. Yrome seropõkõ tyrihpõkõ onenetupuhpyra toto. ¹¹Tosaka tooehse ynororo repe, yrome jekyry tõi ise pyra. ¹²Yrome toitoine ise toehse toto. Tonetupuhse eya xine. Morara exiryke mokaro tyrise typoenõme Ritonõpo a tonetupuhse eya xine exiryke. ¹³Moro enetuputyryke kyya xine Ritonõpo poenõme enurũko sã sytatose, kysekõ ae kuenurutopõpyrykõ pokoino

(Jo 1.7)

pyra, imehnõ pokoino pyra roropa. Ritonõpo poe rokẽ enurũko sã sytatose, typoenõme kyrirykõ se toexiryke.

¹⁴Mame mokyro, Ritonõpo poko amorepatõ ahnومه tonuruse. Yna maro ehse ynororo. Kure nymyry aexiry toneše yna a. Iirypyrymãkõ pyno aexiry toneše yna a. Zae aexiry roropa toneše yna a. Kure rokẽ Tumũkuru tyrise Ritonõpo a imehxo aehtohme, Tumũkuru nymyryme exiryke.

¹⁵Ipoko imehnõ turuse João a. Ynara

tykase ynororo imoihmãkõ netaryme,

—Mose poko kuuruatosene. Ynara asene oya xine, “Imepỹ oehnõko mana okomino imehxo exikety. Ywy ime hkopyra ase, ynororo ime kuhse mana. Osemazuhme jenurune repe. Yrome ynororo osemazuhme nymyry. Enurupyra ro jahtao naero ehse ynororo,” ase oya xine mosero poko, tykase João eya xine.

¹⁶Kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine. Morara exiryke kure kyriatosene. ¹⁷Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara tykase, “Kure rokẽ ehtoko iirypyryme pyra,” tykase. Yrome Jezu Kyrixtu kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine ro. Ynoro rokẽ zae kyritorỹko ropa mana. ¹⁸Ritonõpo onenepitopyra sytatose ipunaka. Toiro rokẽ mã ipoko kuamorepatorỹko. Mokyro Ritonõpo mũkurume exikety. Tummy maro exiketyme roropa ynororo mana.

João nekarohpyry

(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18)

¹⁹Morarameme juteu tomo a typoetory tõ tonyohse.

—Ytotoko, oturupotatoko João a, “Onoky nymyry ke hmano?” kaxitatoko eya, tykase toto tynenyokyry tomo a. Inenyohityãkõ Ritonõpo maro oturuketõ kynexine, Rewi pakomotyã kynexine, enara. Toto enyokypõkõ juteu tõ kynexine Jerusarẽpõkomo, parixeu tomo, enara enyokypõkõ kynexine. Mame toytose toto oturupose,

—Onoky nymyry ke hmano? tykase toto, juteu tõ nenyohityã João a.

²⁰Mame João mynyhme pyra toehse. Ynara tykase ynororo, tozuhse toto eya,

—Kyrixtu kara ase. Ritonõpo nymenekahpyry kara ase. Nonopõkõ kurãkaneme imenekahpyry kara ase, tykase eya xine.

²¹—Ynorome pyra awahtao onoky ke hma roropa? Eria hmahno? Moepyase ropa toko hro kapu ae? tykase toh eya.

—Arypyra, ynoro kara ase, tykase João eya xine.

—Pakato ro hmahno, urutono? Moepyase ropa toko hro kapu ae? tykase toto eya.

—Arypyra, tykase ynororo eya xine.

²²—Yna zuruko, tykase toto. —Onokyh koh ma roropa? Otara oekary arõko ynanah osekaropyra awahtaho? tykase toto eya.

²³Mame ynara tykase João eya xine,
 —Ritonôpo omiry ekaroneme rokẽ ase. Imūkuru oehtãne rokẽ ase
 urutõme. Oorypyrykõ irumekatoko. Kuesẽkõ oehnõko mana. Morara
 exiryke oorypyrykõ irumekatoko aomiry etatohme oya xine. Morara
 kynako Izaja ekepyry, Ritonôpo omi poe urutõ pake. Moro saaro morara
 ãko roropa ase oya xine, tykase João eya xine.

²⁴Mame ynara tykase parixeu tõi omihpyry arohpõkõ João a,
²⁵—Kyrixtime pyra awahtao oty katohme imehnõ ãpurihkãko mah?
 Eriame pyra awahtao, pake ro urutõme pyra roropa awahtao? tykase toto eya.

²⁶Mame João a tozuhse toto,
 —Nakuaka rokẽ toto ãpurihkãko ase. Yrome arãnao xine imepỹ mana.
 Mokyro waro pyra matose. ²⁷Okomino oehnõko mana imehxo exikety
 ipunaka. Imaro jahtao ihxitapãnõko ase kure aexiryke, kure jexiry motye
 kuhse ynororo, tykase eya xine João.

²⁸Morara toehse Petania po, Joatão mõpoe, João a ahno ãpurihkatopõpyry po.

Kaneru mūkuru sã Ritonôpo mūkuru

²⁹Yrokokoro Jezu oepyry tonease João a. Ynara tykase ynororo,
 —Kaneru mūkuru kurã etapãko mã toto Ritonôpo maro oturuketomo.
 Yrome Ritonôpo nymenekahpyry mosero, kaneru mūkuru sã mose orihnõko
 mana, nonopõkõ rypyry korokatohme. ³⁰Mosero poko kuuruatosene. Ynara
 ase, “Imepỹ oehnõko mana okomino, imehxo exikety ipunaka. Osemazuhme
 jenurune repe. Yrome osemazuhme kuhse ynororo mana. Enurupyra ro jahtao
 naero ehse ynororo,” ase oya xine mosero poko. ³¹Pake onenetupuhpyra
 exiase repe. Ritonôpo mūkurume pyra ekaroase repe. Yrome ahno ãpurihkase
 oepyase Ritonôpo omi poe, Imūkuru waro Izyraeu tõi ehtohme.

—Mame Ritonôpo zuzenu yhtory enease. Ynara nase Ritonôpo ya,
³²“Juzenu yhtory enẽko mase orutua pona. Mokyro Juzenu ekaroneme
 nymyry mana oya xine,” nase mokyro ya, ahno ãpurihkaneme jenyokyhpono.
³³Mame imeĩpo Ritonôpo zuzenu yhtory kapu ae enease rahkene. Utukuimo
 panõ nyhtoase Jezu pona. ³⁴Moro enease. Morara exiryke, Ritonôpo mūkuru
 nymyry mosero, ãko ase oya xine, tykase João eya xine.

Jezu poetory tõi osemazuhmãkomo

³⁵Yrokokoro João moroto ropa kynexine, typoetory tõi maro oseruao
 kynexine. Ipoetory tõi asakoro. ³⁶Jezu ytory eneryhtao tyya ynara tykase
 João typoetory tomo a,

—Ritonôpo nymenekahpyry mosero. Kaneru mūkuru sã mose orihnõko
 mana, nonopõkõ rypyry korokatohme, tykase João.

³⁷Morara kary etaryke João poetory tomo a Jezu tokahmase eya xine.
³⁸Jezu tõienuhmase tỹkakoxi toto ãpataka. Tokahmary eneryke tyya
 ynara tykase Jezu eya xine,

(Jo 1.31)

—Oty se hko hmatou? tykase ynororo eya xine, töturupose.

—Arypyra. Otoko oesary nah? tykase toto Jezu a.

³⁹—Ehmaropa, tykase ynororo. —Senetatose jesary, tykase ynororo toto a. Toytose toto esary enese. Mame 4 orame toytose exiryke, tykohmāse toto Jezu maro.

⁴⁰Toiro Jezu ekahmahpō esety Ātare, Ximão akorō mokyro Ātare. Ximão esety akorō Peturu. ⁴¹Axī toytose Ātare turui zuruse,

—Kyrixtu ynaneneno, tykase ynororo eya. (“Kyrixtu,” kary, “Ritonōpo nymenekahpyry, Kukurākanekōme,” kary.) ⁴²Morarama Ximão tarose zakorony a Jezu enese.

Mame Ximão eneryhtao ynara tykase Jezu eya,

—Ximão mase, João mūkuru. Tyoro oesehpāko ase, Peturume, tykase Jezu eya. (“Peturu,” kary, “topu,” kary.)

Firipe tō eahmatopōpyry Natanaeu maro

⁴³Yrokokoro Jezu toytose Karirea pona. Firipe toporyse ahtao tarose eya toytotozome.

—Eropa, tykase ynororo eya.

⁴⁴(Firipe patary Petesaita, Firipe te, Ātare te, Peturu, enara. Toto esary moroto kynexine Petesaita.) ⁴⁵Mame Firipe toytose Natanaeu enese.

Ynara tykase, eya turuse,

—Mokyro ynanenease Ritonōpo nymenekahpyry. Ipoko tymerose Moeze a pake, Ritonōpo nymeropohpyryme. Ipoko tymerose roropa pake urutōkomo a. Jezu mokyro Joze mūkuru, Nazarepono, tykase Firipe Natanaeu a.

⁴⁶—Naary rokene! Imehxo exikety pyra reh moroto mana Nazaré po, tykase Natanaeu eya.

—Senetase, tykase Firipe. Natanaeu tarose Firipe a.

⁴⁷Natanaeu oepiry eneryhtao tyya, ynara tykase Jezu,

—Izyraeu paryme nymyry mahno, ajoajohpe pyra exikety mahno, tykase eya Jezu.

⁴⁸—Otāto puhkoke juaro mano? tykase Natanaeu Jezu a.

—Pakero oenēko akene, wikeira zopino ro awahtao. Moeroro awahtao oenēko akene okohmara ro Firipe ahtao. Moroto wikeira zopino makene, tykase eya Jezu.

⁴⁹—To! Urutōme mase, tykase Natanaeu eya. —Ritonōpo mūkuru nymyryme mase. Izyraeu tō esēme mase, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁰Ynara tykase Jezu eya,

—Kuenetupuhno jomiry pokoino? “Wikeira zopino kueneno,” katopōpyry pokoino? Moro jomihpyry motye kuhse etāko mase, yjamtunuru roropa enēko mase, tykase Jezu Natanaeu a. ⁵¹Ynara tykase ropa Jezu eya xine,

—Ajojpe pyra ase, ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry. Imēpo kapu eutary enēko matose totapuruhmakase. Ritonōpo nenyokyry to enēko roropa matose onuhnōko, yhtōko, enara, Kapu ae Ayhtohpyry pona, tykase Jezu eya xine.

Imepỹ pytatoh po Kanaa po

2 ¹Morame asakoro tōmehse ropa ahtao juteu tō pytatoh toehse Kanaa po, Karirea rānao. Jezu ē moroto kynexine. ²Jezu roropa toahmase ipoetory tō maro toto ytotohme myaro. ³Morame ynara tykase Jezu eny,

—Aimo, pake eukuru nenahno, toto okuru, tykase ynororo tumūkuru a, eukuru tonahse exiryke.

⁴—Aja, tykase Jezu, —Oty katohme ōmipona jyriry se mano? Papa rokē mā tyjamtunuru enepopitory waro mā imehnomo a. Morara exiryke aomipona rokē ase erohnōko, tykase Jezu eya.

⁵Mame tapyi esē poetory tomo a ynara tykase Jezu eny,

—Mose omipona rokē ehtoko, umūkuru omipona, tykase ynororo eya xine.

⁶Toipe juteu tomo, otytyko akurihnõko toto. Osemahnõko roropa toto itamurume. Morara exiryke moroto kynexine otytyko akurihtoh eny topu risemy, 6me, sê rituru pune exiketomo. ⁷Mame,

—Moro aka arykako, tykase Jezu tuna poko, tapyi esê namoto tomo a. Tuna ã typehkase eya xine tuna ke.

⁸—Seromaroro eukuru anÿtoko, ekarotohme erēnatoḥ aporesemyry a, tykase Jezu eya xine.

Mame eukuru taropose eya xine rahkene. Uwa eukurume tanyhtanohpose eya tunāpo. ⁹Moraram eukuru tukuhse aporesemy a. Tuaro pyra ynororo tuna risê poko, Jezu nyrihpyry poko. (Mokaro rokē tuaro, tonese tyya xine exiryke.) Morara exiryke aporesemy a erēnakety tykohmase tyya, orutua. ¹⁰Ynara tykase ynororo eya,

—Oty katoḥ sê ke yna anauhpara make apitoryme hro? tykase ynororo pytakety a. —Seromaroro ke tokoh sero kurã ekamopitōko ma, tykase eya aporesemy.

¹¹Moro ke Ritonōpo jamitunuru tonepopitose Kanaa po, Karirea rānao. Moroto Ritonōpo mūkurume toexiry tonepopitose Jezu a. Moraram e ipoetory tomo a tonetupuhpitose.

(Jo 2.7)

¹²Moromeĩpo Kapanau pona toytose toto, Jezu, jeny, zakorõ tomo, ipoetory tomo. Enara toh toytose morotona. Tynyhse toto tuhke pyra moroto.

Ritonõpo maro oturutoh taka Jezu ytotoþõpyry
(*Mat 21.12-13; Mak 11.15-17; Ruk 19.45-46*)

¹³Mame juteu tõ otuhtoh konõto ameke pyra ahtao Jezu toytose Jerusarẽ pona. Otuhtoh konõto esety kynexine Paxikoa. ¹⁴Mame Ritonõpo maro oturutoh taka toytose tahtao pui ekamonanõ tonese eya moro myhto, pui ekamonanomo, kaneru ekamonanomo, parutopuruimo ekamonanõ roropa. Enara moroto toto. Tonese Jezu a toto. Mokaro tonese eya eky tõ maro. Tineru emetakamananõ roropa tonese eya itinerũkõ maro tonese eya meza po. ¹⁵Mokaro pipohtoh tyrise eya apopitu panono. Moro ke emero taropose ropa toto eya. Itinerũkõ tuputokapose roropa eya. ¹⁶Ynara tykase ynororo parutopuruimo ekamonanomo a,
—Oekykõ arotoko ropa taroino. Osepekahtoh tapyĩme sero tapyi onyripyra ehtoko. Sẽ tapyi Papa maro oturutopo. Osepekahtoh kara, sero, tykase Jezu toto a.

¹⁷Mame moro eneryke tyya Ritonõpo omihpyry poko tutuarõtase ropa toto, ipoetory tomo. Ynara tymerose aomĩryme pake, “Samũ ako ase Papa, amaro oturutoh eneryke ya, amaro oturutoh se nymyry jexiryke,” kato tymerose pake. Moro poko tutuarõtase toto Jezu poetory tomo.

¹⁸Moraramẽ tõturupose juteu tõ tuisary tõ Jezu a,
—Onoky omi poe moxiã maropõ rohpa taroino? Oty rĩko hma taroino awaro yna ehtohme? tykase toto eya.

¹⁹Ynara tykase Jezu eya xine,
—Sẽ tapyi kararahnõko matose repe. Yrome oseruao tõmehse ahtao imyakãmãko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

²⁰—Sẽ tapyi myakãmãko ropa ma oseruao rokẽ tõmehse ahtaho? tykase toto, Jezu a tõturupose. —Tuhke sãtã mã jeimamyry taropose sẽ tapyi riry poko, 46me jeimamyry taropose, tykase toto eya.

²¹Yrome toorikyry poko rokẽ oturũko Jezu kynexine. ²²Imeĩpo tõsemãse ropa Jezu ahtao, aorihxĩpo, tutuarõtase ropa ipoetory tomo aomihpyry poko. Zae aehtopõpyry poko tonetupuhse toto a. Zae Ritonõpo omihpyry exiry poko tonetupuhse roropa eya xine.

Ahno ehtoh waro mã Jezu

²³Mame Jerusarẽ po ro Jezu ahtao tuhke kurãkõkara tukurãkase ropa eya. Inukurãkatyã tonese otuhtoh konõto pokõkomo a. Morara exiryke Ritonõpo nymenekahpyryme Jezu tonetupuhse eya xine. ²⁴Yrome Ritonõpo poe toexiry onekaropyra kynexine, emero ahno ajohanory waro toexiryke. ²⁵Imehnomo a tururu se pyra roropa kynexine, ahno kurohtao zuaro toexiryke.

Jezu maro Nikotemu oturutopōpyry

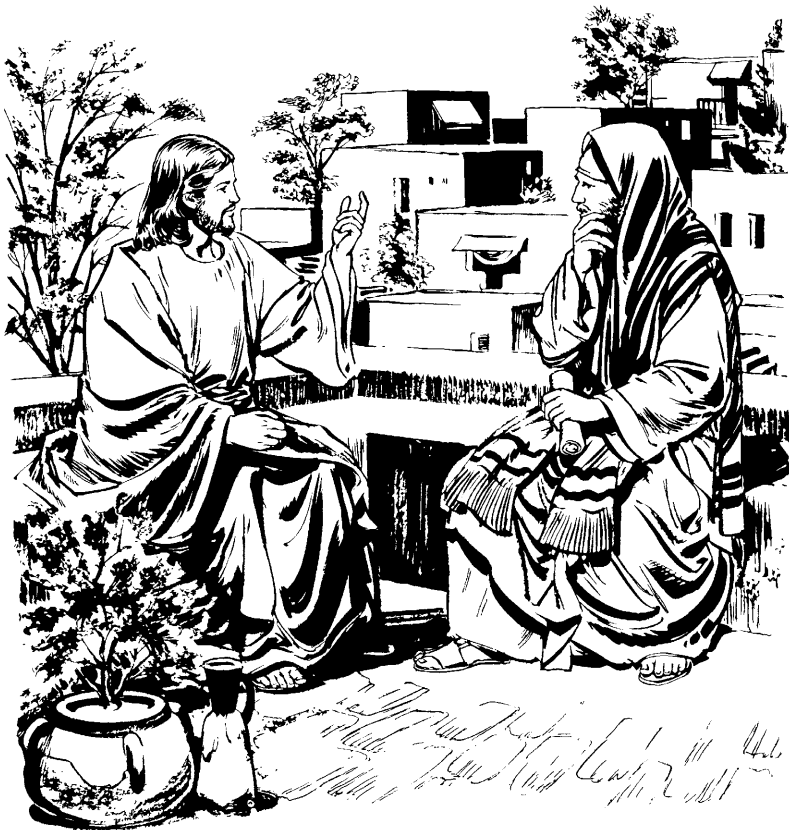
3 ¹Mame orutua mokyro, esety Nikotemu. Tuisame ynororo kynexine, juteu esēme. Parixeume roropa kynexine. ²Koko toytose ynororo oturuse Jezu a. Ynara tykase ynororo,

—Amorepatōme mase. Awaro ynanase. Ritonōpo nenyokyhpyryme mase yna amorepaneme. Ynara exiryke, Ritonōpo poe pyra awahtao Ritonōpo jamitunuru onenepopyra mexiry yna a, tykase eya Nikotemu.

Ynara tykase Jezu eya,

³—Zae rokē ynara āko ase oya, enuruzomopyra awahtao xine, Ritonōpo tuisame exiry onenepyra ekurehnōko matose, tykase Jezu eya.

⁴—Otātohxō orutua konōto enuruzomōko ropa nahe otomose? tykase Nikotemu eya, tōturupose. —Kysekō wakuru aka omōzomopŷme sytatose toehse inūme. Otātohxō enurūko ropa yna nah? tykase Nikotemu eya.

(Jo 3.3)

5—Zae rokê ase ynara âko oya, tōpurihkase awahtao xine kure repe. Yrome Ritonōpo zuzenu poe oenururukohtao rokê Ritonōpo poenōme exiko matose. Morara ahtao rokê Ritonōpo esaka omōnōko matose. 6Opūkō poe ahnome enurūko matose. Yrome Ritonōpo zuzenu poe Ritonōpo poenōme enurūko matose. 7Osenuruhkara exiko jomiry poko, ynara karyhtao, “Oenururu se ropa mase aporo Ritonōpo esaka oytotohme,” kary poko osenuruhkara exiko. 8Tyryrykane ke mana xia xia ke tyryry âko. Moro etāko mase repe. Yrome, “Ozeino ke oehnōko nae? Aza ytōko nae?” âko matose zuaro pyra oexirykōke. Moro sã mã Ritonōpo zuzenu poe enuruketomo. Zuaro pyra matose repe yrome Ritonōpo zuzenu poe Ritonōpo poenōme exiko matose, tykase Jezu eya.

9—Otāto keh morohne nae? tykase Nikotemu Jezu a. 10Ynara tykase Jezu eya, —Juteu tō amorepaneme mase repe. Otātome serohne waro pyra mahno? tykase Jezu Nikotemu a. 11—Zae rokê ynara âko ase oya, zuaro jehtoh poko ase ourūko. Josenuhmatopōpyry poko oya ekarōko ase roropa. Yrome jotururu etary se pyra matose. 12Ajohpe rokê jekarōko mase otarāme senohne poko oururuke ya. Morararo kapuaōkō poko oururuhtao ajohpe rokê jekarōko mase roropa. 13Sero nonopōkō onuhpitopyra mana kapu aka. Ywy rokê ase Kapu ae Ayhtohpyry.

14—Pake Moeze a okoi panō tyrise, Ritonōpo omi poe, metau risemy. Mokyro tanÿse eya ona po wewe pokona, okoi nese Katyā neneryme, orihpyra toto ehtohme. Mokyro sã mã Kapu ae Ayhtohpyry anÿnōko mã toto wewe pokona, 15emero porehme enetupuhthohme, orihpyra toehtohkōme jūmāme. 16Ritonōpo sero nonopōkō pyno ipunaka. Morara exiryke Tumūkuru toirō tonehpose eya, emero porehme jenetupuhthohme tosēkōme, orihpyra ehtohme, jūme ymaro ehtohme. 17Seropōkō pynanohse Tumūkuru tonehpose Ritonōpo a, apotoimo htaka omōpyra toto ehtohme.

18—Ritonōpo mūkuru enetupuhnanō omōpyra mã toto apotoimo htaka. Māpyra onenetupuhpynō omōnōko mã toto apotoimo htaka, onenetupuhpyra toexirykōke. 19Oty katohtoto wānohnōko Ritonōpo nae? Ynara exiryke, Tumūkuru tonehpose eya repe. Yrome tyrypyrykō se rokê seropōkō mana. Ritonōpo mūkuru saerehkane sã mana. Yrome saerehkane se hkopyra seropōkō mana. Xinukutumã se rokê toto iirypyryme toexirykōke. 20Tyrypyrykō poko exiketō Ritonōpo mūkuru se pyra, saeremã pona ytopyra toehtohkō samo, tyrypyrykō enepory se pyra toexirykōke. 21Yrome zae rokê exiketō mã oehnōko Ritonōpo mūkuru a, aomipona toto exiry waro imehnō ehtohme, tykase Jezu Nikotemu a.

Jezu maro João ehtopōpyry

22Morarame typoetory maro toytose Jezu Jutea pona. Okynã pohto rokê kynexine moroto typoetory tō maro. Moroto typoetory tomo a imehnō tōpurihkapos morotōkomo. 23João roropa imehnō ēpurihkāko kynexine Aenō po, tuna nae exiryke itamurume. Sarĩ pata maro Aenō

(Jo 3.15)

atameke pyra kynexine. Morotōkō toytose João a osēpurihkapose eya.

²⁴(Omōpyra ro kynexine João āpuruhpyry taka.)

²⁵Moraramē tōsezusezuhse toto, João poetory tomo juteu maro. Toekurākary poko kure ehtohme Ritonōpo a, tōsezusezuhse toto. ²⁶Mame João a toytose ipoetory tō oturupose,

—Wenikehpyra ro hma, oximaro oehtopōpyrykō poko Joatāo mō poe? Mokyro poko moturuase yna a. Mokyro mā imehnō ēpurihkāko. Emero mā ytōko toto eya, tykase toto tosēkomo a.

²⁷Ynara tykase João eya xine,

—Kure ehtoh anapoipyra sytatose, onekaropyra Ritonōpo ahtao.

²⁸Jomiry metatose ynara karyhtao ya, “Ritonōpo nymenekahpyry kara ase. Yrome osemazuhme tonehpose ase Ritonōpo a.” ²⁹Pytaketō kē pytāko mana. Epe tō roropa tākye exīko mana topekō pytaryke. Ywy mokaro sã ase tākye. ³⁰Imehxo exīko mokyro mana. Ywy ime hkopyra exīko ase. Poremānōko sã ase. Yrome tākye ro ase, tykase João typoetory tomo a.

Kapu ae Ayhtohpyry

³¹Mame Kapu ae Ayhtohpyry imehxo mana, emero motye mana. Sero nonopōkō senohne waro rokene. Senohne poko rokē oturūko toto. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry mā seropōkō motye mana imehxo. ³²Tynenetyā poko oturūko mana. Tynetatyā poko roropa oturūko mana. Yrome aomiry onetara seropōkō mana. ³³Aomiry se exiketō rokē imehnō tuarōtanohnōko mana kure Ritonōpo exiry poko. ³⁴Ritonōpo nenyokyhpyry zae Ritonōpo omiry ekarōko mana, Ritonōpo zuzenu nae toexiryke. ³⁵Jumy Tumūkuru pyno ipunaka. Morara exiryke emero tokarose eya, emero esēme aehtohme. ³⁶Ritonōpo mūkuru enetupuhnanō orihpyme exīko. Jūme Ritonōpo maro exīko mā toto. Yrome aomipona pyra exiketō orihketōme ro mana. Ritonōpo maro exipyra toh ekurehnōko mana. Toto zehno exikehpyra Ritonōpo mana Tumūkuru omipona pyra tokurehse toto exiryke.

Jezu a Samariapō nohpo tuarōmatopōpyry

4 ¹Mame, “João tuapōkase Jezu a ahno ĕpurihkary poko. Ipoetory roropa tomāse,” kary totase roropa parixeu tomo a. ²(Yrome Jezu nymyry toto onĕpurihkara. Typoetory tō a rokē tōpurihkapose toto.) ³Morara kary totase Jezu a ahtao, Jutea poe toytose Karirea pona ropa. ⁴Samaria esemary ae toytose ynororo typoetory tō maro. ⁵Mame Xika pona toeporehkase toto Samaria rānao moro pata kynexine. Moe pyra tupito, Jako nekarohpyry tumūkuru tupime, Joze tupime. ⁶Jako tunahpyry moroto kynexine. Mame tāxiahtao toehse ahtao typorohse Jezu. Tuna ĕ pūtokoxi typorohse ynororo, typenekehse toytory poko toexiryke. ⁷Moraramē nohpo tooehse, Samariapono, tuna anỹse. —Ajohpāme sã tuna anỹko jokuru, tykase Jezu eya. ⁸Pata pona toytose ipoetory tō osemazuhme tonahsē epekahse. ⁹Mame ynara tykase nohpo Jezu a, —Juteume mase Samariapō ase. Oty katohme mā tuna ekaropōko ya? tykase nohpo eya. (Toipe juteu tomo tytamurukō omi poe imehnō otuhtopōpyry aka otuhpyra toto.) ¹⁰Ynara tykase Jezu eya, —Ritonōpo nekarory onenetupuhpyra mase. Jenetupuhpyra roropa mase. Tonetupuhse oya jahtao, “Oya hko tuna se ano,” mykary ya. Mame tuna kurā ekarory oya soesoekane panō ekarory oya, orihpyra oehtohme jūme, tykase Jezu nohpo a. ¹¹—Yrome moe tuna. Tuna puimato pyra roropa mase. Otokoinohxo ke morohne rīko ma rokē? ¹²Seny kytamurukō nahkahpyry rokene tuna eny, tykase nohpo eya Jako nahkahpyry poko. —Sero tuna tōse eya, ipoenomo a, eky tomo a, enara. Kytamurukō motye hmahno? tykase nohpo eya, tōturupose. ¹³Ynara tykase Jezu eya,

—Sê tuna enyryhtao oya ise ropa exĩko mase, ¹⁴Yrome ynekarohpyry enyryhtao oya tuna se pyra ropa mase exĩko jũme. Ynara exiryke, ynekarohpyry oya soesoekane sã exĩko okurohtao mana. Moro pokoino orihpyra exĩko matose jũme, tykase Jezu eya.

¹⁵—Ynara ãko oya hano, tuna se pitiko oya hano, jũme tuna se pyra ropa jehtohme, typenekehse jexiryke tuna puimary poko, tykase nohpo eya.

¹⁶—Onio ikohmata, tykase Jezu eya. —Imaro osehko ropa, tykase.

¹⁷—Tynioke pyra reh ahse, tykase, tozuhse eya.

—Ajohpe pyra mase. “Tynioke pyra ase,” mykano. ¹⁸Oniõpyamo 5me turumekase oya. Mokyro onio seromato onio nymyry kara. Ajohpe pyra ro mase, tykase Jezu eya.

¹⁹—To! Urutõme mase Ritonõpo poe, tykase nohpo eya morara kary etaryke tyya. ²⁰—Toiro joturupory se ase oya. Oty katohme juteu tõi Jerusarẽ po rokẽ Ritonõpo poko atãkyemãko toh nae? Yna tamuru tõi sero Samariapõkõ mõi ypy pona rokẽ oturuse ytose toto, tykase nohpo Jezu a.

²¹Ynara tykase Jezu eya,

—Etako pahne, okynã pyra sero Samaria po rokẽ pyra Ritonõpo poko atãkyemãko matose. Jerusarẽ po roropa sero ro saaro exĩko mana. ²²Samariapõkõ matose. Oneahmahpyrykõ onenetupuhpyra matose. Yrome yna juteu tõi asã xine pyra. Ritonõpo waro ynanase juteu tõi poe seropõkõ kurãkane tõtumakase exiryke. ²³Okynã pyra Ritonõpo zuzenu poe Ritonõpo eahmãko mã toto, zae Ritonõpo omipona se toexirykõke. Mokaro se mã Ritonõpo, tømipona nymyry exiketõ se. ²⁴Ritonõpo mã zuzenume. Morara exiryke ipoko exiketõ Zuzenu poe rokẽ eahmãko mã toto. Zae aomipona exiketõ mã eahmãko mã toto, tykase Jezu eya.

²⁵Ynara tykase nohpo eya,

—Ritonõpo nymenekahpyry oehnõko mana, Kyrixtu oehnõko. Tooehe ynororo ahtao emero kuamorepatorỹko mana, tykase.

²⁶—Ywy ase Kyrixtu, Ritonõpo nymenekahpyry, amaro oturukety, tykase Jezu nohpo a.

²⁷Morara karyhtao ro eya ipoetory tõi tooehe ropa. Tõsenuruhkase toto jarao Jezu otururu ke nohpo maro. Morarã nohpo amorepane jarao oturukety onenepitopyra toexirykõke, juteu tõi morara pyra exiryke, nohpo maro jarao oturupyra toto exiryke tytamurukõ poe. Yrome, “Oty se hko makẽ eya?” kara toh kynexine nohpo a. “Oty katohme mose maro oturũko make?” kara roropa toh kynexine Jezu a ipoetory tomo.

²⁸Moraramẽ tuna ẽ tynomose nohpo a axĩ toytotohme pata pona, morotõkõ zuruse.

²⁹—Ehmaropa! Ahno senetatose, tykase nohpo. —Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarãme Kyrixtu mokyro, Ritonõpo nymenekahpyry, tykase morotõkomo a ynororo.

³⁰Moraramẽ tuhke toytose toto nohpo maro Jezu enese.

³¹Mame,

—Otuhkose, tykase ipoetory tō eya. Yrome ynara tykase ynororo tozuhse toto,
³²—Tyoro tynahke ase. Zuaro pyra matose, tykase ynororo eya xine.

³³Mame tōturuse toto oseyā rokene,

—Otokoino tynahke nexino? Otarāme imepỹ inapyry enehno, tykase ipoetory tomo oseyā rokene.

³⁴—Jenyokypō omipona jexiry se rokē ase. Moro ke rokē otuhnōko ase. Imehnō tynapyry se ehtoh sã ase jerohtohme ekarohpyry otyhkary se rokē ase, tykase Jezu typoetory tomo a. ³⁵—Ynara āko matose ahno tupi poko, “Okynaro mana. Asakoropane nuno naero tykyrysã anỹtohme,” āko matose repe. Yrome ynara āko ase oya xine, sero nonopōkō utupime sã nase. Enetoko ke. Seromaroro oehnōko toto Ritonōpo mūkuru enetupuhse. Tamorepanekō se rokē toh nase, tykase Jezu typoetory tomo a. ³⁶—Kure rokē ypoetory epehmāko ase imehnō enehtohme ya, orihpyra toto ehtohme jūme. Otāto ŷkyryryme exīko? Jenetuputyryhtao rokene. Jenetupuhpyra ahtao ŷkyryryme exipyra exino. Moraramē arykananō mā tākye exīko ŷkyryry anỹnanō maro, ypoetory emamyry eneryke tyya xine, orihpyra toto exiry roropa eneryke tyya xine. ³⁷Zaero ahno oturutopōpyry ynara karyhtao, “Toiro arykāko, imepỹ anỹnōko.” ³⁸Kuaropoatose tupito pona oerohtopōpyrykō kara pona, tykyrysã anỹtohme. Imehnō toerohse arykary poko samo. Aerohtopōpyrykō anỹnōko sã matose, tykase Jezu typoetory tomo a.

³⁹Moraramē tuhke Jezu tonetupuhse Samariapōkomo a. Nohpo omi poe tonetupuhse toto a, ynara tykase exiryke, “Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarāme Kyrixtu mokyro,” tykase nohpo exiryke.

⁴⁰Moraramē toytose toto Jezu a Samariapōkomo.

—Taro exiko aporo yna maro, tykase toto. Otuhparo toh kynexine tamorepary se toexirykōke. Morara exiryke asakoro tōmehse Jezu moroto.

⁴¹Tuhkehxo tonetupuhse morotōkomo a Jezu omiry etaryke tyya xine.

⁴²Ynara tykase toto nohpo a,

—Seromaroro Kyrixtu enetupuhnōko ynanase ōmi poe rokē pyra. Yna a nymyry aomiry totase. Zuaro ynanase. Kukurākanekō nymyry mokyro, tykase toto, Samariapōkomo.

Soutatu mūkuru kurākatopōpyry ropa poko Jezu a

⁴³Moraramē asakoro tōmehse ahtao toytose ropa Jezu Karireā pona.

⁴⁴Ynara tykase ynororo, “Toipe Ritonōpo poe urutōkō oneahmara toto ipataōkomo. Yrome imehnō pataōkō Ritonōpo poe urutōkō eahmāko toto.”

⁴⁵Moraramē Karireā pona toeporehkase Jezu ahtao taomikase morotōkomo a. Tākye toehse toto Jezu eneryke tyya xine. Pake tonese tyya xine Jerusarē po, otuhtoh konōto pona toytose tahtao xine. Jezu jamitunuru tonese tyya xine exiryke Jezu waro toto. Wenikehpyra toehse toto.

⁴⁶Mame Kanaa pona toytose ropa Jezu Karireā rānaō pona uwa eukurume tuna anyhtanohpotopōpyry pona tyya. Moroto kowenu poetry

mūkuru kure pyra kynexine Kapanāũ po. ⁴⁷Mame, “Jezu tooehse ropa Karirea pona, Jutea poe,” kary etaryke tyya toytose ynororo kurākara zumy Jezu eahmase Kapanāũ pona aytotohme repe, tumūkuru kurākapotohme ropa, orihsasaka tumūkuru exiryke. ⁴⁸Ynara tykase Jezu eya,

—Oty katoħ jenetupuhpyra matou yjamtunuru onenepyra awahtao xine samo? tykase.

⁴⁹—Ajohpāme sā ymaro eropa aporo. Umūkuru orihnōko mana, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁰Ynara tykase Jezu eya,

—Ytoko ropa. Omūkuru nekurāka ropa, tykase.

Aomiry zae ehtoħ tonetupuhse kowenu poetory a. Toeramase ropa ynororo tosaka ropa. ⁵¹Mame aytory ropahtao tōsēpatakāmase toto typoetory maro,

—Omūkuru kure ropa nexino, tykase toto, ipoetory tomo.

⁵²—Oty orame ahtao nekurāka ropa? tykase tokaropose jumy a.

—Kokonie, xixi toetokorihmase ahtao, noxirohkehno omūkuru, tykase toto. ⁵³Moro poko tutuarōtase jumy Jezu omihpyry poko, “Omūkuru kure ropa nexino,” katopōpyryae ro imūkuru tōxirohkehse. Naeroro Jezu tonetupuhse eya toseme, typoetory tō maro.

⁵⁴Mokyro kurākary poko, tyjamtunuru tonezomopose ropa Jezu a, Jutea poe tooehse ropa tahtao Karirea pona.

Kurākara kurākatopōpyry ropa poko Jezu a

5 ¹Morame juteu tomo a otuhtoħ konōto tyrise ropa, Ritonōpo poko atākyematohme. Mame Jerusarē pona Jezu toytose. ²Mame moroto kynexine pata tapuremy. Yrome tuhke omōtoħ kynexine Jerusarē pona ytotopo. Toiro esety kaneru omōtopo. Moro pūto kynexine tuna pēkamā ao, okyokynā kurokuro kara exikety. Omame etone omōtoħ kynexine tuna zomye. Tuna tapyīme roropa kynexine esety Petezata, epereu omiryae.

³Mame kurākōkara kynexine moroto tapyi tao. Imoihme kynexine zara po rokene, tonurākara te, jaxiry sekunahme exiketomo te, emary pakaihkahno, enara toħ kynexine moroto imoihme. (Tuna kurokuro kary eraximāko toħ kynexine moro ao. ⁴Okyokynahtao Ritonōpo nenyokypyry morotona oehse tuna kurokuro kamexipose. Kurākōkara ehse osemazuhme aepukahpyry rokē kurokuro kane aka mokyro rokē ekurākase ropa.)

⁵Kurākara kynexine moroto orutua. Tuhke rokē ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko rokene, ³⁸me taropose kurākara a. ⁶Mokyro tonese ahtao Jezu a okynā kure pyra aexiry tonetupuhse eya. Ynara tykase ynororo eya,

—Aimo oekurākary se ropa hmah? tykase.

⁷—Ȳ, tykase kurākara, Jezu tozuhse. —Yrome topeke pyra myhē ase, jarone pyra nakuaka kurokuro karyhtao. Jytory se jahtao imepȳ juapōkāko mana, tykase.

⁸Ynara tykase Jezu eya,

—Owōko ropa hkoty. Awāty anỹko. Ytoytoko ropa, tykase. ⁹Axĩ toekurākase ropa mororomero. Tāty tanỹse eya toytotohme ropa.

Oserematohae kynowōne ropa. ¹⁰Morara exiryke juteu tō tōturupose eya,

—Oty katoh erohnōko mano? Awāty aroarōko mano? Erohtoh kara sero seroae. Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a omipona pyra mase, tykase juteu tō esā kuranōpokara a.

¹¹—Yrome jukurākahpō omi poe jowōno ropa. “Awāty anỹko. Ytoytoko ropa,” tykase exiryke ya, tykase ynororo eya xine, ikurākahpyry ropa.

¹²—Onokyh mokyro awāty anỹpohpō rohpa? tykase toto eya tōturupose.

¹³Yrome ynororo tukurākahpō waro pyra kynexine, toesyryhmase Jezu exiryke, ahno imoihme moro tao exiryke.

¹⁴Imeīpo tunukurākahpyry ropa tonese ropa Jezu a Ritonōpo maro oturutoh tao. Ynara tykase ynororo eya,

—Enēko mase. Kure mexi ropa. Morara exiryke oorypyry irumekako, popyra ipunaka oehtoh anapoizomopyra oehtohme, tykase Jezu eya.

¹⁵Morarama mokyro toytose, Jezu ekarose juteu tomo a.

—Jezu mokyro, ukurākahpō ropa, tykase ynororo eya xine. ¹⁶Morara exiryke mokaro a Jezu tykerekere-mapitose, kurākara tukurākase ropa oserematohae eya exiryke. ¹⁷Ynara tykase Jezu eya xine,

—Papa kapuaono erohkehpyra mana. Papa saaro ase erohkehpyra, tykase Jezu eya xine.

¹⁸Morara kary etaryke tyya xine juteu tō esā Jezu etapary se toehse yronomyrime oseremara Jezu exiryke oserematohae, tumyme Ritonōpo tokarose eya exiryke roropa. Morara exiryke Ritonōpo mūkurume aosekaroryke eya Jezu etapapory se toehse juteu tō tuisary tomo.

Tumy omipona Jezu ehtopōpyry

¹⁹Ynara tykase Jezu eya xine,

—Ajohpe pyra ase. Toipe Kapu ae Ayhtohpyry Tumy omipona rokē senohne riko. Tamoreme senohne onykyrypyra mana. Morararo Papa kapuaono erokuru eneryhtao ya isaaro erohnōko ase. Ipoenohnōko ase imūkurume jexiryke. ²⁰Papa kapuaono Tumūkuru se ipunaka. Morara exiryke tynyriry tō enepōko mā Tumūkuru a, ise toexiryke. Imeīpo Papa mā tyorō enepōko mā ya senohne motye kuhse ōsenurukatohkōme. ²¹Aorihtyā ēsemākaponeme ropa mā Papa kapuaono. Isaaro ase aorihtyā ēsemākaponeme ropa ase.

²²Ritonōpo nymyry seropōkō anapiakara mana. Tumūkuru a rokē toto apiakapōko mana, ²³emero porehme Imūkuru ime exiry enetupuhthohme, Jū ime exiry roropa enetupuhthohme eya xine. Imūkuru ime exiry onenetupuhpynō Jū ime exiry onenetupuhpyra roropa toh mana.

²⁴—Zae rokē ase ynara karyhtao, jomiry etananō mā jenehpohpō enetupuhnōko mā toto. Orihpyra exīko roropa mā toto jūme. Toto onemapopyra Ritonōpo mana apoto htaka. Pakero mā Ritonōpo a typoenōme tyrise toto.

Orihpÿme tyrise toto eya, tykase Jezu eya xine. ²⁵—Mame zae rokẽ ynara ãko ase oya xine, okynã pyra Ritonõpo mûkuru omiry etãko aorihtyã mana. Seromaroro aomiry etapitõko mã toto. Morarama aomiry etaryhtao tyya xine ãsemã nõko ropa mã toto. Isene exiko ropa mã toto. ²⁶Ritonõpo mã isene exiketõ rihpõme. Isaaro ase Papa poe aorihtyã anÿpõko ropa ase isene aehtohkõme ropa. ²⁷Papa poe ahno apiakaneme ase, pohnõ apiakaneme roropa ase, kapu ae aeÿhpyryme jexiryke.

²⁸—Osenuruhkara ehtoko jomiry poko. Imeipo mã aorihtyã tõ ãsemã nõko ropa mana emero porehme, jomiry totase exiryke eya xine. ²⁹Tütãko ropa mã toto okepÿpo tõ esae. Mokaro mã kurãkõ ekeÿyã isene exiko ropa mana jümãme. Orihpynõme exiko ropa mã toto. Morarama pohnõ ãsemãkapõko roropa mana. Yrome apoto konõto htaka toto emapõko mana, jümãme roropa, tykase Jezu eya xine.

Zae Jezu ehtoh poko

³⁰—Jamoreme ase toto onypokõnohpyra. Ritonõpo omi poe rokẽ toto apiakãko ase. Morara exiryke zae rokẽ ase, jamoreme pyra jexiryke. Jenehpohpõ omi poe rokẽ morohne poko ase erohnõko.

³¹—Jamoreme rokẽ ypoko otuarõtanohtyã xine ase. Jomi poe rokẽ otuarõtanohtyãkohtao zae pyra jekarõko matose. ³²Yrome imepÿ nae mana ypoko otuarõtanohtyã Ritonõpo. Inekarohpyry ypoko zae. Moro waro ase. ³³Imehnõ maropoatose João a oturupose. Kure toto zuruase João zae jexiry poko. ³⁴Ynara kara ase imehnomo a, “Wekãtotatoko,” kara ase. Ynara kary se rokẽ ase, “João omihpyry zae ypoko,” kary se rokẽ ase oya xine, okurãkarykõ se jexiryke.

³⁵—Ozeiponekõme sã kynexine João, tororo ãko samo saereh kaneme, otuarõtanohtyã Ritonõpo. Axĩtao rokẽ João se mexiatose ozeiponekõme. ³⁶Yrome otuarõtanohtyã nae, João omiry motye. Ritonõpo poe yjamtunuru tonepose ya. Morohne eneryke oya xine Papa nenyokyhpyryme jenetupuhnõko matose. ³⁷Ritonõpo roropa mã ypoko otuarõtanohtyãko mana, jenehpohpono. Yrome aomiry onetapitopyra matose. Êmyty onenepitopyra roropa matose. ³⁸Morara exiryke aomiry pyra matose okurohtao xine, inenehpohpyry onenetupuhpyra oexirykõke. ³⁹Atamorepãko matose repe Ritonõpo omiry poko orihpyra oehtohkõme repe. Yrome ypoko ro aomiry mana. ⁴⁰Yrome ooepyrykõ se pyra matose ya. Ya ooepyrykohtao orihpyra matose exiko rahkene.

⁴¹—“Kure mase,” kary etary se pyra ase oya xine. ⁴²Yrome awaro xine ase. Ritonõpo se pyra matose yronomyryme okurohtao xine. ⁴³Ritonõpo omi poe tarona tooehse ywy. Yrome jomipona pyra matose. Imepÿ tooehse tamoreme ahtao, mokyro omipona rokẽ matose. ⁴⁴Opoko xine rokẽ, “Kure mase,” kary etary se matose imehnomo a. Yrome, “Kure mase,” kary etary se hkopyra matose Ritonõpo a. Morara exiryke Ritonõpo onenetupuhpyra matose. ⁴⁵⁻⁴⁶“Moeze omihpyry enetupuhnõko ynanase,” ãko matose repe. Yrome Moeze omihpyry mã ypoko ro mana oturũko. Morara exiryke Moeze omihpyry omipona nymyry pyra matose. Opoko xine, “Popyra nase moxiamo,”

kara ase Ritonõpo a. Yrome Moeze, “lirypyryme matose,” âko oya xine mana aomihpyry omipona pyra oexirykõke. ⁴⁷Aomihpyry onenetupuhpyra oexirykõke jomiry roropa onenetupuhpyra matose, tykase Jezu eya xine.

5.000 mākō otuhmatopōpyry Jezu a

(*Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17*)

6 ¹Moromeĩpo Jezu toytose ropa Karirea moino akoxi, ikuhpo moino akoxi. Ikuhpo esety akorõ Tiperiati. ²Tokahmase roropa ynororo imoihmākomo a ijamitunuru tonese tyya xine exiryke, kurākõkara kurākary ropa tonese tyya xine exiryke. ³Morarama ypy taunuhmase Jezu a. Ypy ěmory po typorohse ynororo, typoetory tõ maro. ⁴Okynahkopyra kynexine juteu tõ otuhtoh konõto exitopo, Paxioa exitopo. ⁵⁻⁶Mame t̃ykakoxi t̃ösenuhmase Jezu. Tomyẽkõ tonese eya. Imoihmākõ oepyyry tonese roropa eya. Mame ynara tykase Jezu otarãme tyya rokene, “Taroino moxiã otuhmapõko ase. Otarãme yjamitunuru waro pyra Firipe. Ukuhxi pahne. Oturupoxi,” tykase Jezu tyya rokẽ otarãme. Mame ynara tykase ynororo Firipe a,

—Otoko moxiã nykyryry epekañõko exino nah? Imoihmākõ napyry? tykase Jezu Firipe a.

⁷Ynara tykase Firipe Jezu a,

—Kũ. Tuhke tineru se mana moxiã napyry epekahtohme, tuhke toto exiryke, tykase Firipe Jezu a.

⁸Imep̃y Jezu poetory moroto kynexine, Ximão Peturu akorony, esety Ātare. Ynara tykase ynororo Jezu a,

⁹—Poeto napyryme rokẽ enepyhpyry seny, 5me tiriiku panõ risẽ pisarara, kana roropa asakoro. Ise awahtao ekarõko ase oya. Moxiã ke, imoihmākomo? Oty kehxo moxiã atautuhmãko nah? tykase Ātare.

¹⁰Mame ynara tykase Jezu,

—Imoihmākõ iporohkapotoko, tykase typoetory tomo a. Mame onahpoty kurã pona typorohkapose toto. Typorohse toto emero porehme. 5.000me toto tuhke aexirykomo, orutua kō rokene. Nohpo tõ roropa tuhke kynexine. ¹¹Morarama tiriiku panõ risẽ tapoise Jezu a,

—Kure mase Papa, tykase ynororo. Mame tokamose iporohtyamo a. Tuhke tomãkapose eya. Morararo kana tomãkapose roropa eya. Tõtuhse toto emero porehme. Tuesapare toh toehse. ¹²Tõtuhkehse toto ahtao emero porehme, ynara tykase Jezu typoetory tomo a,

—Moxiã napyry akoĩpyry añytko ropa kana akoĩpyry maro, atahnikara aehtohme, tykase Jezu eya xine. ¹³Mame 12me ruto tañyse eya xine tonahsẽ akoĩpyry ke pehme.

¹⁴Morarama Jezu jamitunuru eneryke tyya xine ynara tykase imoihmākomo, —Ajohpe pyra, urutõ nymyry mosero, Ritonõpo nenyokyhpyry sero nono pona. Kyneraximahpyrykõ mosero, tykase toto. ¹⁵Morarama orẽpyra tutuisarykõme tyryry se imoihmākõ exiryke toesyryhmase ropa Jezu toiroro ypy pona.

(Jo 6.9)

Tuna po ro Jezu ytotoöpöpyry
(Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶Morotoino kokonie pukuro toehse ahtao ipoetory tō toytose ikuhpo pona Jezu eraximase repe. ¹⁷Yrome tykohmāse ahtao, Jezu oehpyra ro kynexine. Morara exiryke kanawaka tōtyrise toto Kapanau pona toytotohkōme. ¹⁸Okynā pyra tyryrykane konōto toehse. Pohkane konōto toehse roropa. ¹⁹Koeh tykase toto okynā repe, tyryrykane itamurume exiryke. Morarama ikuhpo rānao toto ahtao Jezu tonese eya xine. Tuna poro ytoytōko kynexine. Tyya xine aepyry eneryke tōserehse toto itamurume.

²⁰—Oserehpyra ehtoko. Ywy ase Jezu, tykase ynororo eya xine kanawaōkomo a.

²¹—Otyriko, tykase toto eya. Mame tōtyrise ropa Jezu kanawaka, toto kānary aka. Mame axī toeporehkase ropa toto pata pona, Kapanau pona.

Jezu zupitoh poko imoihmākomo a

²²Yrokokoro imoihmākō moroto ro toh kynexine, Jezu a tonahsē emākapotopōpyry po ro. Tōtuhtopōpyrykō po roropa toh kynexine. Toemynyhmase toto Jezu poko, aytory onenepyra tokurehse toexirykōke. Ipoetory tō ytory rokē tonese eya xine. ²³Moroto nakuatao imehnō kānary rokē tonese eya xine, Tiperiati poe aehtyā kānary. ²⁴Mame Jezu onenepyra toexirykōke moro kanawae toytose toto Kapanau pona Jezu enese ropa.

Wyi sã Jezu ehtoh poko orihpÿme imehnõ ehtohme

²⁵Mame tonese ropa Jezu ahtao, tõturupose toto,

—Otara ahtao hkoh moepyase ropa? tykase toto eya.

²⁶Ynara tykase Jezu eya xine,

—Zae rokẽ ourutorÿko ase. Tõtuhse oexirykõke sã rokẽ jupïko mexiatose, tuesapare toehse oexirykõke sã rokene. Yrome Ritonõpo poe jexiry onenetupuhpyra matose. ²⁷Torẽtyke pyra ehtoko tonahsẽ poko. Erohtoko Kapu ae Ayhtohpyry omipona oehtohkõme, orihpyra oehtohkõme jũme. Yjamtunuru enepõko mã Papa oya xine inymenekahpyryme jenetupuhtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁸Ynara tykase toto, eya tõturupose,

—Oty poko erohnõko ynanahe Ritonõpo omipona yna ehtohme? tykase toto eya.

²⁹Mame Jezu a tozuhse toto,

—Ynara rokẽ Ritonõpo nyrohmanohpotoh mana oya xine, tynenepohpyry rokẽ enetuputyry se mã oya xine, tykase eya xine Jezu.

³⁰Ynara tykase toto,

—Oty rïko hmah yna neneryme Ritonõpo jamitunuru enetohme yna a, oenetupuhtohme yna a. Yna zuru ekaroko kokoro rokene, tykase toto eya. ³¹—Kytamurukomo a wyi panõ tonahse kapu ae enehpohpyry, ahno esao pyra toytorykohtao. Ritonõpo omiry ynara ãko moro poko, “Toto napyry tonehpose Moeze a kapu ae,” ãko, tykase toto Jezu a.

Ynara tykase Jezu eya xine,

³²—Ajojpe pyra ase ynara karyhtao, Moeze nekarohpyry kara kynexine. Papa kapuaõ nekarohpyry kynexine. Seromaroro ourukõ nymyry ekarory se Ritonõpo mana oya xine. ³³Ourukõme nymyry mã mokyro Ritonõpo nenehpohpyry kapu ae. Orihpÿme mã oritorÿko jũme, tykase Jezu eya xine.

³⁴—Moro ekaroko yna a kokoro rokene, tykase toto Jezu a.

³⁵—Ourukõme nymyry ase, tykase Jezu eya xine. —Ya ooepyrykohtao omise pyra exikety sã exïko matose. Tãkye rokẽ exïko matose jenetuputyryhtao oya xine. Tuna se pyra exikety sã exïko matose roropa tãkye rokene, tykase ynororo eya xine.

³⁶—Ynara ase oya xine, jenẽko matose repe. Yrome jenetupuhpyra matose ekurehnõko, ase oya xine. ³⁷Ritonõpo nekaroryme awahtao xine ya jenetupuhnõko matose. Ya oehnõko roropa matose emero porehme. Mame ooepyrykohtao ya aaropopyra xine ropa ase jũme. ³⁸Kapu ae jyhtoase jenehpohpõ omipona jehtohme. Jamoreme pyra oepyase. ³⁹Mame ynara se mã jenehpohpõ ya, jenetuputyhpõkõ ahpahpory se pyra mã ya. Imeïpo toto ësemãkapory se ropa mã ya emero porehme, aorihtyã tõ ësemãkapotoh ropa po. ⁴⁰Ynara se mã Ritonõpo. Tumükuru enery se mã roropa imehnomo a enetupuhpotohme eya xine, orihpyra toto ehtohme jũme. Mame toto ësemãkãko ropa ase aorihtyã tõ ësemãkapotoh ropa po, tykase Jezu juteu tomo a.

⁴¹Moraramo moro etaryke tyya xine Jezu tykerekereemase eya xine, “Ywy ase ourukōme kapu ae aepyhpyry,” kary etaryke tyya xine.

⁴²Morara exiryke ynara tykase toto,

—Jezu mosero, Joze mükuru. Jũ waro sytatose. Jẽ waro roropa sytatose. Otara ākohxo ke hnae? “Kapu ae aepyhpyry ase,” āko. Epyrypāko rokẽ hnae, tykase toto.

⁴³Ynara tykase Jezu eya xine,

—Ykerekereemara ehtoko. ⁴⁴Ritonōpo jenetupuhpopyra oya xine ahtao, ya oehpyra matose. Yrome ya oepyrkykohtao oẽsemākapotorỹko ropa ase aorihtyā tō ẽsemākapotoh ropa po. ⁴⁵“Emero ahno amorepāko Ritonōpo mana,” tykase urutōkō pake. —Papa omiry etaryhtao tuaro exiko toto. Mame ya oehnōko toto. ⁴⁶Yrome Ritonōpo nymyry onenepyra matose, ya rokẽ tonese.

⁴⁷—Zae rokẽ ynara āko ase, jenetupuhnanō mā orihpỹme exiko.

⁴⁸Ourukōme nymyry ase orihpyra oehtohkōme. ⁴⁹Kapu ae enehpohpyry tonahse atamurukomo a ona po. Toorihse toto. ⁵⁰Yrome kapu ae aepyhpyry nymyry tonahse oya xine ahtao orihpyra exiko matose. ⁵¹Ourukōme nymyry ase, kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Upũ enapryryhtao oya xine orihpyra exiko matose jũme. Upũ nase wyi samo, ynekaroryme oya xine, emero porehme, orihpyra oehtohkōme jũme, tykase Jezu eya xine.

⁵²Morara kary etaryke tyya xine tōsezusezuhse toto juteu tō tuisary tomo,

—Otātohxō ke tupũ ke kuopatorỹko hnae? tykase toto, oxime rokẽ tōturuse toto. (“Upũ tonahse oya xine ahtao,” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao,” katopo.) Yrome moro onenetupuhpyra tokurehse toto.

⁵³Morara tykase ropa Jezu eya xine,

—Ajohpe pyra kapu ae aytohpory ase. Upũ onenahpyra awahtao xine orihketōme rokẽ matose. Umunuru roropa onẽpyra awahtao xine orihketōme matose. ⁵⁴Upũ enapryryhtao oya xine orihpỹme exiko matose. Umunuru tōse roropa oya xine ahtao oẽsemākapotorỹko ropa ase aorihtyā tō ẽsemākapotoh ropa po. ⁵⁵Upũ mā tonahsẽme nymyry. Umunuru eukurume nymyry, tōsẽme. ⁵⁶Upũ tonahse oya xine ahtao umunuru maro ymaro exiko matose. Ywy roropa amaro xine exiko ase okurohtao xine. ⁵⁷Tamoreme Ritonōpo isene mana. Ijemitunuru poe isene exiko ropa ase, jenehpohpō jamitunuru poe. Moro saaro matose upũ tonahse oya xine ahtao ypoe isene exiko ropa matose. ⁵⁸Ywy ase ourukō nymyry kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Atamurukō napyrỹpyry sã pyra ase, nono pona aepukahpyry sã pyra ase. Moro tonahse mokaro a repe. Imeĩpo toorihse toto emero porehme. Yrome upũ tonahse oya xine ahtao orihpyra exiko matose jũme, moro sã pyra jexiryke, tykase ynororo eya xine.

⁵⁹Morara tykase Jezu eya xine toto amoreparyme, juteu tō atamorepatoh tao, Kapanau po. (“Upũ tonahse oya xine ahtao,” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao,” katopo. “Umunuru enyryhtao oya xine,” kary roropa, “Tonetupuhse oya xine jahtao,” katoh sero. Yrome juteu tō esã onenetupuhpyra moro poko toh kynexine.)

Jezu omi poe orihpýme exíko sytatose

⁶⁰Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase ipoetory tomo,
—To! Tupimehxo reh mã kuamorepatohkõ eya. Onetarahme sã reh
sytatohse, tykase toto oxime rokene.

⁶¹Tõmiry poihtory waro Jezu kynexine, kara ro mokaro ahtao eya.
Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine,

—Poremãnõko matohu jomiry etaryke oya xine? Poremãpyra ehtoko.
⁶²Poremãnõko kuhse matose jonukuru ropa eneryhtao oya xine kapu aka.
⁶³Ritonõpo zuzenu poe ipoenõme enurũko matose. Opũkõ poe exipyra
matose. Ritonõpo zuzenu poe kuamorepatose isene oehtohkõme. ⁶⁴Yrome
toitoine ro matose jenetupuhpyra, tykase.

Apitoryme ro tonetupuhpynõ waro Jezu kynexine. Towokane waro
roropa kynexine.

⁶⁵Naeroro ynara tykase ropa Jezu eya xine,
—Morara exiryke morara tykase ywy oya xine, “Papa nekarohpyryme
awahtao xine jenetupuhnõko matose. Ya oehnõko roropa matose,” ase,
tykase Jezu eya xine.

⁶⁶Morara kary etaryke tyya xine toeramase ropa toto tuhke, Jezu
ekahmahpõkomo.

⁶⁷—Amarokõ ke? tykase Jezu, tõturupose mokaro a, 12mãkomo a. —
Urumeãko roropa hmatohu? tykase eya xine.

⁶⁸Ynara tykase Ximão Peturu,
—Omoro rokẽ yna esẽme mase. Onekarohpyry ke rokẽ orihpyra exíko
ynanase jũme, tykase eya Peturu. ⁶⁹—Seromaroro oenetupuhnõko ynanase,
awaro yna exiryke. Kure mase ipunaka. Ritonõpo poe mase, tykase Peturu eya.

⁷⁰Ynara tykase Jezu,
—Tymenekase matose ya 12me. Yrome toiro joroko tamuru omipona
exikety, tykase ynororo eya xine.

⁷¹Juta poko morara tykase Jezu, Ximão Ixikariote mũkuru. 12mãkõ maro
kynexine repe. Yrome mokyro towokaneme exiry waro kynexine Jezu.

Jezu maro zakorõ tomo

7 ¹Moromeĩpo Karireia poro Jezu toytotose. Jutea poro toytory se pyra toehse
juteu tõ esã moroto totaparyino. ²Juteu tõ otuhtoh konõto okynahkopyra
toehse. Otuhtoh esety Tåtome tyrityamo. ³Ynara tykase Jezu akorõ tõ eya,

—Ytoko taroino Jutea pona. Opoetory tomo a ajamitunuru enepota, tykase toto.

⁴—Oty katohtaro rokẽ otonẽnõko mahno kure oexiry ekãtopory se awahtao?
tykase toto, typoihtose eya xine. ⁵(Zakorõ tõ roropa onenetupuhpyra kynexine.)

⁶Ynara tykase Jezu eya xine,
—Jytotohpo pyra ro mana. Oytotohkõ emero rokẽ kure oya xine mana,
⁷Ritonõpo zehno exiketõ ozehno xine pyra exiryke. Yrome yzehno toh

mana. “Iirypyryme matose popyra ipunaka,” karyke ya eya xine. Moro poko jotururuke mã yzehno toto. ⁸Otuhtoh pona ytotoke. Ytopyra ase aporo jytotohpo pyra ro exiryke, tykase Jezu eya xine. ⁹Morarama morara kaxĩpo moroto rokẽ ehse Jezu kynexine Karirea po.

Jezu ytotoþopyry otuhtoh konõto taka

¹⁰Morotoino zakorõ tõ toytose ahtao Jezu roropa toytose otuhtoh konõto pona, okomino. Tokare pyra toytose ynororo. ¹¹Morarama otuhtoh konõto po tupise juteu tõ tuisary tomo a repe. Yrome osenepopyra toehse ynororo. —Otoko nae? tykase toto, tokaropose.

¹²Putiputime tõturuse toto itamurume Jezu poko imoihmãkõ rãtao.

—Kurã mokyro, tykase toto, emero pyra.

—Arypyra, tykase imehnomo. —Onekunohtõ rokẽ mokyro, tykase toto.

¹³Yrome aryhnaka oturupyra toto, juteu tõ tuisary zuno toexirykõke.

¹⁴Morarama otuhtoh konõto irãnaka toehse ahtao, Jezu toytose Ritonõpo maro oturutoh taka ahno amorepase. ¹⁵Aomiry etaryke tyya xine tõsenuruhkase juteu tõ tuisary,

—Otokoino mose amorepato toehse nae? Atamorepatoh taka ytopitopyra mana, tykase toto.

¹⁶Tozuhse toto Jezu a,

—Jamoreme amorepato pyra ase. Ritonõpo poe rokẽ ãmorepatorỹko ase, eya tonehpose jexiryke. ¹⁷Ritonõpo omipona exiketõ rokẽ mã jomiry enetupuhnõko mã toto. Ritonõpo poe jomiry ehtoh enetupuhnõko roropa mã toto Ritonõpo omipona se toexirykõke.

¹⁸—Tamoreme rokẽ oturukety ahtao tõmiry rokẽ eahmãko mana. Yrome tonehpohpõ poe oturukety tonehpohpõ omiry kure tyrĩko mana. Mokyro ajohpe pyra exikety ipunaka. ¹⁹Moeze omihpyry nae matose, Ritonõpo nymeropohpyry eya. Yrome aomipona pyra matose. Oty katoh jetapary kuhnõko matou? tykase Jezu eya xine.

²⁰—Jorokohpe mase, tykase imoihmãkomo. —Onoky oetapary se nahe? tykase toto eya.

²¹Ynara tykase Jezu,

—Toiro toerohse ywy oserematohae. Ritonõpo jamitunuru enepoase oya xine. Moro poko mosenuruhkatose. ²²Yrome matose Moeze omi poe omũkurukõ aipotapihpyry sahkãko ro 8me aenurutopõpyry tõmehse ahtao. Oserematohae ro oseremara matose. Aipotapihpyry sahkãko matose Moeze omipona oehtohkõme repe. (Osemazuhme nymyry pyra Moeze a aipotapihpyry tysahkapose. Atamurukomo a osemazuhme tysahkapose.) ²³Oty katohme oserematohae kurãkara kurãkatopõpyry poko ya yzetũ manymyatohse? Morara ahtao yzehno pyra ehtoko. ²⁴“Popyra mase,” kara ehtoko imehnomo a zae aehtoh waro pyra awahtao xine. Ipũkõ enery poko rokẽ oya xine, “Iirypyryme mase,” kara ehtoko imehnomo a, tykase Jezu eya xine.

“Mose Ritonôpo nymenekahpyryme nahe?” katopöpyry

²⁵Morarame Jerusarêpökô ynara tykase,
—Mosero etapary se toh nahe? ²⁶Enetoko ke totasême rokê oturûko mana. Yrome imehnô mã onyhxiropyra. Ajohpe pyra hnah, tuisa tō mosero enetupuhnôko nah Ritonôpo nymenekahpyryhme? ²⁷Yrome Ritonôpo nymenekahpyry tooehse ahtao, ozeino oehnôko nae? Aehtoh waro pyra sytatose exîko. Yrome mosero oehtopöpyry waro sytatose, tykase toto.

²⁸Morarame toto amoreparyhtao Ritonôpo maro oturutoh tao ynara tykase Jezu opore,

—Juaro nymyry hmatohu? Joehtopöpyry waro roropa hmatou ipunaka? Jamoreme oehpyra exine. Jenehpohpô mã zae rokê exikety mokyro.

(Jo 7.28)

Yrome zuaro pyra matose. ²⁹Zuaro ase, Ritonôpo winoino tooehse jexiryke, inenehpohpyryme jexiryke.

³⁰Morarame Jezu apoiry se toehse toh repe. Yrome anapoipyra toh tokurehse apoitohpo pyra ro exiryke. ³¹Yrome tuhke tonetupuhse imoihmākomo a. Ynara tykase toto,

—Ritonôpo nymenekahpyry imepỹ pyra mana. Orẽpyrahxo rukuh mosero nae Ritonôpo jamitunuru nae, tykase toto ipoko.

Soutatu tō aropotopõpyry Jezu apoise

³²Morarame imehnõ putiputi kary totase parixeu tomo a Jezu enetuputyry poko. Morara kary etaryke tyya xine Ritonôpo maro oturutoh erase tō taropose eya xine, Ritonôpo maro oturuketō tuisary tomo a roropa, taropose toto Jezu apoitohme repe.

³³Morarame ynara tykase Jezu imoihmākomo a,

—Okynã pyra ase amaro xine. Estryhmāko ropa ase Jenehpohpono a. ³⁴Jupīko matose. Yrome jenezomopyra matose, jesaka ytosaromepyra oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

³⁵Mame oseya rokẽ tōturuse toto juteu tomo,

—Azahko ytōko na roropa osenezomopyra toehtohme? Otarāme juteutōkara esaka ytōko mana kuekyrykō saparahme exiketō amorepase. Otarāme juteutōkara amoreparyme ytōko mana, tykase toto oxime rokene. ³⁶—Ynara nase ynororo, “Jupīko matose. Yrome jenezomopyra matose. Jesaka ytosaromepyra matose,” nykã kyya xine. Otarãko hko hnae? tykase toto oseya rokene.

Iporiry sararakane sã Ritonôpo zuzenu mana

³⁷Toipe juteu tō otuhtoh konōto etyhpyry yronymyryme. Moroto towōse Jezu xikihme toto zurutohme opore.

—Tuna se awahtao xine osehtoko. Tuna êtokose ya. ³⁸Ynara tymerose pake sero poko Ritonôpo omiryryme, “Jenetuputyryhtao oya xine iporiry sararakane sã exīko mã okurohtao xine,” tykase Jezu eya xine. (“Tuna êtokose,” kary, “Wenetupuhtokose,” katopo. “Iporiry sararakane sã mã,” kary, “Ritonôpo zuzenu kure,” katopo.) ³⁹Morara tykase Jezu Tuzenu ekarosasaka Ritonôpo exiryke tonetupuhnanomo a. Tuzenu onekaropitopyra ro Ritonôpo kynexine, Jezu êsemãpyra ro exiryke.

Imoihmākō oseosezukururu poko

⁴⁰Morara kary etaryke imoihmākomo a ynara tykase toto,

—Urutō nymyry mosero Ritonôpo poe, tykase toto.

⁴¹Imehnõ roropa ynara tykase,

—Ritonôpo nymenekahpyry mosero, kukurākanekōme, tykase. Yrome imehnõ roropa ynara tykase,

—Ritonôpo nymenekahpyry kara mosero. Ritonôpo nymenekahpyryme ahtao Karirea po pyra enururu. Berẽ po enururu. ⁴²Ynara karyke Ritonôpo a, “Tawi paryme enurũko Ritonôpo nymenekahpyry. Berẽ po enurũko mana Jutea rãnao, Tawi esaryme Berẽ exiryke,” ãko Ritonôpo omiry, tykase toto. ⁴³Atae pyra toh toehse Jezu poko. ⁴⁴Imehnõ Jezu apoiry se toehse repe. Yrome anapoipyra tokurehse toto.

Onenetupuhpyra juteu tã tuisary ehtopõpyry

⁴⁵Morame toytose ropa toto Ritonôpo maro oturuketõ tuisary tomo a ropa. —Otoko na? Menehtou? tykase toto tõturupose eya xine.

⁴⁶—Arypyra. Kure rokẽ aomiry ynanetano. Morara kane onetapitopyra ynanase, tykase erase tomo tonyokyhpõkomo a.

⁴⁷—To! Oenekunohtou ropa nytãmya? tykase parixeu tomo, morara kary etaryke tyya xine. ⁴⁸—Oesẽkõme ynanase. Tuarohxo exiketõme ynanase. Mokyro Ritonôpo mûkurume onenetupuhpyra ynanase. Parixeu tã roropa mã mokyro onenetupuhpyra toto Ritonôpo mûkurume. ⁴⁹Yrome mokaro rokẽ mã Moeze nymerohpyry omipona pyra toto. Iirypyryme toto Ritonôpo a. Morara exiryke mã toto wãnohnõko Ritonôpo, tykase toto imoihmãkõ poko.

⁵⁰Nikotemu mokaro maro kynexine, Jezu a aytohpory koko. Ynara tykase ynororo eya xine,

⁵¹—Moeze omi poe, “Imehnõ popyra mana,” kara sehtone aomiry onetapitopyra kuahtao xine, iirypyrykõ waro pyra roropa kuahtao xine, tykase eya xine.

⁵²—To, omoro roropa tokoh mã Karireapono? Ritonôpo nymeropohpyry poko atamorepako, zuaro oehtohme. Karirea po mã Ritonôpo poe urutõ mã enurupyra sãtã mana moroto, tykase toto. ⁵³Morame tãtahpahse ropa toto tosaka xine ropa.

Nohpo apoitopõpyry imehnomo a

8 ¹Mame ypy pona toytose Jezu, Oriwerahpã pona. ²Sã, yrokokoro toytose ropa ynororo Ritonôpo maro oturutoh taka. Imoihmãkõ tõiimõse ahtao Jezu typorohse, toto amorepatohme. ³Morame nohpo tonehse parixeu tomo a. Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananomo a roropa takorehmase toto. Imepỹ orutua maro osenao ahtao tonese exiryke tonehse toto a Jezu epataka.

⁴—Mose imepỹ orutua poko kynako. Tonese yna a osenao toto ahtao.

⁵Morara ahtao, “Nohpo etapatoko topu ke, aorihtohme,” me tymerose Moeze a kynenerykõme. Yrome otara ãko mahno? tykase toto Jezu a.

⁶Morara tykase toto Jezu tahkapotohme repe, Jezu hxirotohme. Yrome toto onezuhpyra Jezu kynexine aporo. Nono rokẽ tymerose aporo tomary ke.

⁷Mokaro otururuhtao ro towõse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine,

—Epona topu ematoko tyrypyhpyke pyra ipunaka awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

⁸Mame toepuisse ropa Jezu nono pokona imerotohme ropa. ⁹Morara kary etaryke tyya xine toesyryhmase ropa toto atatakomino emero porehme. Tamuxime exiketō osemazuhme toesyryhmase toto. Jezu rokẽ moroto, tynomose eya xine, nohpo maro xikihme. ¹⁰Towõse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo nohpo a,

—Ohxironanõ pyra nexi? tykase Jezu nohpo a.

¹¹—Arypyra, tykase nohpo.

—Morara ahtao ohxiropyra roropa ase. Ytoko ropa. Oorypyry poko pyra ropa ke exiko, tykase Jezu eya.

Saerehkatoh sã Jezu exiry sero nono po

¹²Moraramẽ ynara tykase Jezu imoihmãkomo a,

—Emero ezurume ase. Ymaro ytokeetō mã saeremae ytōko toto. Zae rokẽ toh exiko isene roropa toh mana. Xinukutumã htaka ytopyra toh mana, tyrypyrykō poko pyra toexirykōke, tykase eya xine Jezu.

¹³Ynara tykase parixeu tomo eya,

—Ãmoreme mase morara äko opoko. Yna onutuarõtanohtopyra õmiry mana, tykase toto.

¹⁴—Arypyra, tykase Jezu. —Ypoko jotururuhtao zaero jomiry, joehtopõpyry waro jexiryke, jytory ropa waro roropa jexiryke. Yrome joehtopõpyry waro pyra matose. Jytory ropa waro pyra roropa matose. ¹⁵Kurã enẽko matose popyrahme samo, popỹ enẽko matose kure samo ahnome rokẽ oexirykōke. Morara exiryke ywy ahno tō pũ enery poko rokẽ toto anapiakara ase. ¹⁶Yrome imehnõ apiakaryhtao ya, zae rokẽ toto apiakary ya mana, jamoreme rokẽ pyra jexiryke, Papa jenehpohpõ ymaro exiryke. ¹⁷Ynara tymerose Moeze omihpyryme, “Asakoro tuarõtanohtō ahtao, atae aomirykō ahtao, zae mã toto.” ¹⁸Ypoko otuarõtanohtorỹko ase. Papa jenehpohpõ roropa ypoko otuarõtanohtorỹko mana. Atae yna exiryke Papa maro zae rokẽ ynanase, tykase Jezu toto a.

¹⁹—Otoko omy nae? tykase toto tõturupose eya.

—Juaro pyra matose. Papa waro pyra roropa matose. Juaro awahtao xine, Papa roropa waro oexirykō mana, tykase Jezu eya xine, tozuhse toto eya.

²⁰Morara tykase Jezu toto amoreparyhtao Ritonõpo maro oturutoh tao, tineru ã esao, ahno nekarohpyry esao. Yrome Jezu anapoipyra tokurehse toto, apoitoh po pyra ro exiryke.

“Ytosaromepyra ymaro matose,” katopõpyry Jezu a

²¹Moraramẽ ynara tykase ropa Jezu eya xine,

—Ytōko ropa ase. Mame jupĩko matose. Yrome oorypyrykō maro orihnõko matose. Ymaro ytosaromepyra matose, tykase eya xine.

²²Morara exiryke tõturuse toto oseya rokene,

—Ynara nykahro, “Ymaro ytosaromepyra matose.” Otarah koh exiko nae? Oseatākãko hnah? tykase toto.

²³Ynara tykase Jezu,

—Sero nonopōkōme matose, yrome ywy tarōkara ase. Tarōkōme amarokomo, nonopōkomo. Yrome ywy tarōkara ase, kapuaono. ²⁴Morara exiryke morara yka oya xine, “Oorypyrykō maro orihnōko matose,” ykano oya xine. Orihnōko matose oorypyrykō maro jenetupuhpyra awahtao xine. Ywy ase Ritonōpo nymenekahpyry okurākanekōme, tykase Jezu eya xine.

²⁵—Onoky keh ma roropa? tykase toto Jezu a.

—Ywy roro ase. Apitorymero aosekarohpyry oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁶—Tuhke naero ase otuarōtanohtohkomo. Tuhke roropa ohxiorykō se jahtao kyhxirotory, tuhke oorypyrykō exiryke. Yrome ohxiopyra xine ase. Jenehpohpō omiry ekarōko rokē ase oya xine. Zae ynororo, tykase Jezu eya xine.

²⁷Ritonōpo poko tōturuse Jezu, yrome onenetupuhpyra toto. ²⁸Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine,

—Kapu ae Ayhtohpyry tanỹse oya xine ahtao wewe pokona jenetupuhnōko matose. Ywy ase Ritonōpo nenehpohpyry okurākanekōme. Morara jahtao jamoreme pyra jerohtopōpyry exiry waro exīko matose. Papa nekarohpyry rokē ekaroase oya xine. Moro waro exīko matose, ynekarohpyry waro. ²⁹Jenehpohpō ymaro mana. Urumekara mana tōmipona ipunaka jexiryke, tykase Jezu eya xine.

³⁰Morara kary etaryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine tuhkākomo a.

Tymyhse exiketō sã matose

³¹Morarama ynara tykase Jezu tonetuputyhpōkomo a, juteu tomo a,

—Jomipona awahtao xine ypoetoryme nymyry matose. ³²Zae ehtoh waro exīko matose. Mame zae ehtoh waro awahtao xine ōsanumanekō poetoryme pyra exīko matose. Yrome zae ehtoh waro pyra awahtao xine ōsanumanekō poetoryme ro matose. Onurumekasaromepyra matose, tykase Jezu eya xine.

³³—Yrome Aparão pakōme ynanase. Osanumatōkō poetoryme exipitopyra ynanase, tykase toto. —Oty kary moro, “Ōsanumanekō poetoryme pyra exīko matose,” āko? tykase toto Jezu a, tōturupose.

³⁴Ynara tykase Jezu eya xine,

—Oorypyrykō poko awahtao xine tosēke matose, oorypyrykōke rokene. Oorypyrykō namotome sã matose toehse. Oorypyrykō onurumekasaromepyra roropa matose. ³⁵Toipe namoto. Axītao rokē tytapyikē poenō maro mana, jūme pyra. Tapyi esē poenō sã pyra mana. Māpyra tapyi esē mūkurume ahtao jūme tumykō maro mana. ³⁶Ritonōpo mūkuru maro toehse awahtao xine, ōsanumanekō poetoryme pyra oripotorỹko ropa mana. Ajamihtanohtorỹko roropa mana oorypyrykō poko pyra oehtohkōme. ³⁷Aparão pakōme oexirykō waro ase. Yrome jetapary se ro matose āmoreparykō se pyra oexirykōke ya. ³⁸Papa a jamorepatopōpyry ekarōko ase repe oya xine. Yrome atamurukō omipona rokē matose. Joroko tamuru omipona rokē matose, tykase Jezu eya xine.

³⁹—Aparão yna tamurume mana, tykase toto.

—Aparão paryme awahtao xine mypoenohitory. Isaaro mehtory. ⁴⁰Zae ase Ritonôpo omiry ekarôko oya xine. Yrome aomiry se pyra matose. Jetapary se rokê matose. Aparão morara pyra ehse. Zae Ritonôpo omipona ynororo ehse, asã xine pyra. ⁴¹Yrome omykô poenohnôko matose, joroko tamuru poenohnôko, tykase Jezu eya xine.

—Arypyra, anoryme pyra ynanase. Yna zũ mûkurume rokê ynanase, Ritonôpo mûkurume, tykase toto eya.

⁴²Ynara tykase Jezu eya xine,

—Ritonôpo poenôme nymyry awahtao xine ypyno mehtory, Ritonôpo wino tooehse jexiryke. Jamoreme pyra oepyase tarona aomipona jexiryke. ⁴³Jotururu onenetupuhpyra matose etary se pyra oexirykôke. ⁴⁴Omykô mûkurume matose, joroko tamuru mûkurume. Omykô sã matose. Pake ro oatâkatonôpo mokyro omykomo. Zae pyra ynororo ipunaka, ajohpe rokê exiryke. Ajohpe ynororo ahtao, toipe, ajohpâme exiryke. ⁴⁵Zae rokê ase. Morara exiryke jenetupuhpyra matose. ⁴⁶Jyhxirosaromepyra matose tyryrypyhpyke pyra jexiryke. Zae rokê ourutorỹko ase repe. Yrome zae pyra otarâme jekarôko matose jenetupuhpyra oexirykôke. ⁴⁷Ritonôpo poenôme awahtao xine aomiry metatory. Yrome aomiry onetara matose ipoenôme pyra oexirykôke, tykase Jezu eya xine.

Aparão ehtopôpyry motye Jezu ehtopo

⁴⁸Ynara tykase toto Jezu a,

—Ajohpe pyra ynanase opoko, “Samariapô mase, azahkuru exikety. Joroko omi poe rokê urutôme mase,” karyhtao yna a ajohpe pyra ynanase, tykase toto Jezu a.

⁴⁹—Jorokohpe pyra ase, tykase Jezu. —Papa eanohmâko rokê ase. Yrome matose jeunohnôko. ⁵⁰Kueahnohmatoko, kara ase oya xine repe. Yrome mokyro imepỹ jeahnohmapone. Mokyro zae jexiry enetupuhnôko mana. ⁵¹Zae rokê ase ynara karyhtao, “Jomipona awahtao xine orihpyra exiko matose jũme,” karyhtao ya, tykase Jezu eya xine.

⁵²Ynara tykase juteu tō eya,

—Seromaroro jorokohpe oexiry waro ynanase. Aparão toorihse. Urutôkō toorihse. Yrome mase ynara âko, “Jomipona awahtao xine orihpyra exiko matose jũme,” âko mase. ⁵³Kytamurukô Aparão toorihse. Aparão motyehxo reh mahse? Urutôkō roropa toorihse. Onokyh koh mano? tykase toto tōturupose eya.

⁵⁴Ynara tykase Jezu,

—Jamoreme rokê ase ime jehtoh onekaropyra. Yrome Papa kapuaō rokê mǎ ime jehtoh ekarôko ya. “Kyrihpôkō mokyro,” âko matose repe. ⁵⁵Yrome mokyro waro pyra matose, onenetupuhpitopyra oexirykôke. Yrome zuaro ase. “Ritonôpo waro pyra ase,” karyhtao ya, ajohpe rokê jexiry mana, asã xine. Yrome ywy zuaro. Aomipona roropa ase. ⁵⁶Atamurukô tâkye toehse jeneryke. Tonese tyya jexiryke tâtâkyemase toto, tykase Jezu.

⁵⁷—Yrome mase 50 anome pyra ro mase. Aparão menene? tykase toto tōturupose eya.

⁵⁸Ynara tykase Jezu eya xine,

—Aparão enurupyra ro ahtao, nae ro exine, tykase Jezu eya xine.

⁵⁹Morame Jezu omiry etaryke tyya xine topu tanÿse juteu tomo a Jezu etapatohme. Ajohpe Jezu tokarose eya xine. Morara exiryke topu tanÿse eya xine. Yrome kynotonēne rokē ynororo, imoihmākō rānaka. Mame Ritonōpo maro oturutoh tae kunutūtane ropa Jezu.

Tonurēkara kurākatopōpyry ropa Jezu a

9 ¹Mame Jezu tō ytoryhtao orutua tone se tonurēkara. Tonurutopōpyry poe ro tonure pyra kynexine. ²Morame ynara tykase Jezu poetory tomo, —Onoky rypyry poe tonure pyra tonuruse nahe? Tyrypyry poe roh morara tonuruse nahe? Tummy tō rypyry poe morara tonuruse nahe? tykase toh Jezu a, tōturupose.

³—Arypyra, tykase Jezu. —Iirypyrykō poe pyra tonure pyra tonuruse mana. Tonurēkara mosero Ritonōpo jamitunuru enepotohme ro aexihpyry mosero. ⁴⁻⁵Xixi saereh karyke kuesemarykō waro sytatose. Moro saaro Ritonōpo omiry poko imehnō amorepāko ase zae ehtoh waro toto ehtohme. Toorihse jahtao mā ikohmamypyry sā exīko tarōkomo, tamorepaneke pyra toehse toexirykōke, tykase Jezu toto a.

⁶Morara kaxīpo ituh tykase Jezu nono pona. Orino pitiko tywrywrymase tomary ke totakuru maro. Morame orino tyrise enuru pona. ⁷Ynara tykase eya, —Ytoko. Osēkurikata Xiroe kuaka, ariamā kuaka, tykase. (Aomiryae, “Xiroe,” kary, “Tonyohse,” katopo.) Morame toytose ynororo. Mame tōsēkurikase. Mame tooehse ropa ynororo kure osenuhmāko ropa rahkene.

⁸Morame mokyro waro exiketō moroto kynexine. Tonure pyra ahtao ro tone se eya xine osema tao ro ahtao, tineru pitiko eraximaryhtao ro eya. Ynara tykase toto,

—Mosero puhko tonuremÿpo kara, tykase toto ipoko.

⁹—Mokyro roh mosero kynenehpyrykō ro, tykase imehnomo. Yrome imehnō ynara tykase,

—Ynoro kara mosero. Ipanō rokē mosero, tykase toto.

—Ynororo ase, tykase, tonuremÿpokara a tozuhse toto.

¹⁰—Otāto tonure ropa toehse mahno? tykase toto tōturupose eya.

¹¹Ynara tykase ynororo,

—Orutua orino pitiko tyrise jenuru pona. Mame, “Ytoko, osēkurikata Xiroe kuaka,” tykase exiryke ytono. Morame tōsēkurikase jahtao jenutā ropa rahkene, tykase toto a.

¹²—Otoko mokyro nae? tykase toto.

—Kū, zuaro pyra ase, tykase tonuremÿpokara eya xine.

Parixeu tō oturupotopōpyry

¹³Moraramẽ tonuremỹpokara tarose eya xine parixeu tomo a.

¹⁴Moro ẽmepyr̃yae oserematoh kynexine. Moro ẽmepyr̃yae orino pitiko tyrise Jezu a tonurẽkara enuru kurākatohme ropa. ¹⁵Moraramẽ tonuremỹpokara a tōturupose parixeu tomo,

—Otāto puhkoke oenutā ropa puhko? tykase toto eya.

—Orino pitiko jenuru pokona tyrise mokyro a. Morara exiryke tōsẽkurikase ropa jahtao jenutā ropa samo mokyro poe, tykase ynororo eya xine.

¹⁶Mame ynara tykase parixeu tomo,

—Mokyro Ritonōpo poe pyra mana, aomipona pyra exiryke. Oseremara mana oserematohae, tykase toto.

Yrome imehnō ynara tykase,

—Iirypyr̃māme ahtao kurākōkara onukurākara exiry, tykase toto.

Atae pyra toto.

¹⁷Morara exiryke tōturupose ropa parixeu tomo. Ynara tykase toto tonuremỹpokara a,

—Oenuru tukurākase ropa na eya? Morara exiryke oty āko ipoko mah? tykase toto tōturupose.

—Urutō mokyro Ritonōpo poe, tykase ynororo eya xine.

¹⁸Yrome tonure pyra aexihpyry ajohpe rokẽ tokarose juteu tomo a. Morara exiryke jũ tonehpose jẽ maro tyya xine tōturupotohkōme eya xine. ¹⁹Ynara tykase toto eya xine,

—Omūkuru mosehro? Ajohpe pyra moinoro tonure pyra tonuruse nahe? Ahtao otāto tonure ropa toehse nae? tykase toto tōturupose eya xine.

²⁰Jũ tō ynara tykase,

—Yna mūkuru mosero. Tonure pyra tonuruse nase. Moro waro ynanase.

²¹Yrome otāto toekurākase ropa nahe? Onoky a tukurākase ropa nahe?

Kũ, zuaro pyra reh ynanahse. Eya ekaropotoko. Poetome pyra toehse ynororo nase. Oezukurukō waro mana, ²²tykase toto eya xine, juteu tō esā zuno toexirykōke. Ynara tykase juteu tō esā exiryke typoetory tomo a, “Jezu enetupuhnōko ase, Ritonōpo nymenekahpyr̃yme kananō sutūtanohpotone ropa atamorepatoh tae,” tykase toto, atae toexirykōke typoetory tō maro. ²³Morara exiryke, toto zuno toexirykōke, jũ tō morara tykase, “Poetome pyra toehse mana. Eya ekaropotoko,” tykase toto.

²⁴Moraramẽ tonuremỹpokara tykohmase ropa tyya xine. Ynara tykase toto eya,

—Zae rokẽ yna zuruko. Ritonōpo mǎ oetāko azahkuru awahtao. Morara exiryke zae rokẽ yna zuruko. Mokyro iirypyr̃yme exiry waro sytatose, tykase toto tonuremỹpokara a.

²⁵Yrome ynara tykase ynororo,

—Iirypyr̃yme aexiry waro pyra ase. Ynara rokẽ zuaro ase, tonure pyra exiase. Yrome seromaroro ase osenuhmāko ropa ipoe, tykase tonuremỹpokara eya xine.

26—Otara sã ke orino oenuru kurâkatohme ropa? tykase toto töturupose ropa eya toto.

27—Kuurutouhxo puhko seromaroro. Yrome jomiry onetara sã matokeh. Oty katoh jomiry etary se ropa hmatou? Otarãme amarokõ roropa ipoetoryme exiiko matose, tykase ynororo eya xine.

28—Arypyra. Omoro mase ipoetoryme. Yna Moeze poetoryme. 29Ritonõpo töturuse Moeze a. Moro waro sytatose. Yrome mokyro otokoino tooehse? Zuario pyra ynanase, tykase toto.

30—To! Otãto puhkoke zuaro pyra hmatou? Yrome jenuru tukurâkase ropa eya. 31Iirypyrymãkõ omiry onetara Ritonõpo mana. Moro waro sytatose. Yrome tuno exiketõ etãko mana. Tõmipona exiketõ etãko roropa mana, enara rokene. 32Moinoro sero panõ onenepitopyra sytatose. Tonure pyra aexihpyry kurâkary ropa onenepitopyra sytatose. 33Ritonõpo poe pyra tahtao tyjamtunuke pyra exiry, kurâkõkara onukurâkara exiry, tykase tonuremÿpokara eya xine.

34Yrome ynara tykase toto eya,
—To! Tyrypyhpyke oenurune. Tuãtase mase iirypyryme ro. Yna anamorepara exiko, tykase toto eya. Moraramẽ atamorepatoh tae tonuremÿpokara tupurohpurohmase toto a oehzomopyra aehtohme.

Tonurâkara sã onenetupuhpynomo

35Mokyro tütanohpory totase Jezu a ahtao toytose eya. Ynara tykase eya,
—Kapu ae Ayhtohpyry enetupuhnõko mah? tykase Jezu eya.

36—Onokyh mokyro enetupuhtohme ya? tykase tonuremÿpokara Jezu a.

37Ynara tykase Jezu eya,
—Meneno. Seromaroro oturũko oya mana, tykase Jezu eya.

38—ÿ, enetupuhnõko ase, tykase. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu epataka, tuisame imehxo enetuputyryke tyya. Morara exiryke tosekumuru po typorohse ynororo Jezu epataka tonuremÿpokara.

39Ynara tykase Jezu,
—Sero po tonurâkara panõkõ nae Ritonõpo omiry waro pyra toexirykõke. Yrome zuaro toexirykõ se toto. Morara exiryke toto kurâkãko ropa ase. Imehnõ nae roropa. Ritonõpo omiry waro ynanase emero porehme, kananõ nae. Yrome aomipona pyra toto. Tonure toh repe tyya xine rokene. Yrome Ritonõpo a tonurepyra sã toto. Morara exiryke toto se pyra mã Ritonõpo, tõmipona pyra toto exiryke, tykase Jezu.

40Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase parixeu tomo Jezu a,
—Yna ke. Tonurêkara sah ynanah? tykase toto töturupose.

41Ynara tykase Jezu eya xine,
—Ynara karyhtao oya xine, “Pitiko rokẽ Ritonõpo omiry waro ynanase. Yrome aomiry waro se ynanase aomipona yna ehtohme,” karyhtao oya xine, iirypyryme pyra oripotory repe. Mãpyra, “Ritonõpo omiry waro ynanase emero porehme,” karyke oya xine iirypyryme ro matose ipunaka Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

**Tosaka xine kaneru omomyry sã
Jezu enetuputyry kyya xine**

10 ¹Mame ynara tykase Jezu,
—Ajohpe pyra ase. Imepỹ mokyro kaneru omõtõh kuroko sã ytõko omato, imepỹ toro tõnuhtõhme, moroaõkõ ematonanohtõhme tyya. ²Yrome esẽ nymyry mã omõtõh eutary ae rokẽ omõnõko. ³Åpuruhpyry etapuruhmakãko mã erase, esẽ omõtõhme. Tosẽkõ omiry etãko kaneru tõ mana, tosetykõ ae tykohmarykohtaõ tosẽkõmo a. Morara exiryke tosẽkõ ekahmãko mã toto. Esẽkõ rokẽ mã toto tũtanõhpõko êkõ ae tymaro toto ytõtõhme. ⁴Tutõtase toto ahtaõ, toto esmazupurume mã esẽkõ exiko mana. Tosẽkõ ekahmãko mã toto, aomiry waro toexirykõke. Ìkapo toh ytõko mana. ⁵Imepỹ onekahmara mã toto. Epãko rokẽ mã toto, aomiry waro pyra toexirykõke.

⁶Ypoetory tõ poko morara tykase Jezu, kaneru tõ poko samo, toto amorepatõhme. Yrome kaneru poko rokẽ autururu kynexine onenetupuhpyra toto exiryke.

Kuesẽkõme mã kurã Jezu

⁷Morara exiryke ynara tykase ropa Jezu,
—Ajohpe pyra ase. Kaneru omõtõh sã ase. Ypoetory tõ ewome ase. Kaneru tõ omato omiry onetara ehtõh sã ypoetory tõ omato omiry onetara mana. ⁸Mokaro sã mã azahkuru amorepatõkõ omipona pyra mã ypoetory tomo. ⁹Kaneru omõtõh sã ase. Omõnõko mã toto, kaneru tomo. Toto onyryhmara mã imehnomo. Tũtãko roropa toto otuhse. Morara exiryke moro sã ase omõtõhkõme. Jenetuputyryhtaõ oya xine opynohtoryko ase. Oewomatorỹko ase, enara. ¹⁰Omato oehnõko mana morotaõkõ ematonanõhse, toto etapase roropa, toto enahkase roropa, enara. Yrome tooehse ywy tarona orihpyra ypoetory tõ ehtõhme, isene nymyry toto ehtõhme.

¹¹—Toto esẽ ase kurano. Morara exiryke ypoetory tõ pyno ase. Kaneru esẽ ke mana toky tõ pyno. Mokyro sã ase. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tõ pynuke jorikyry se ase, toto pyno jexiryke, orihpyra toto ehtõhme. ¹²Yrome esẽ namoto mã kaneru esẽme nymyry pyra mana. Toto poko erõhketyme rokẽ mana tineru apoitõhme rokẽ tyya. Yrome kaikuxi oepýry eneryhtaõ mã epãko mana. Kaikuxi a toto esekapõko mana. Toto onewomara mana. Toto ahpahpõko rokẽ mana. ¹³Epãko mã mokyro, toto erasẽpyry, tineru poko rokẽ erõhketyme toexiryke, toto pyno nymyry pyra toexiryke. ¹⁴⁻¹⁵Yrome ypoetory tõ esẽ ase kaneru esẽ kurã samo. Papa waro ase. Juaro roropa Papa mana. Moro saaro ypoetory tõ waro ase. Juaro roropa toh mana, Papa waro jehtõh sã ya. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tõ pynuke jorikyry se ase toto ewome, orihpyra toto ehtõhme. ¹⁶Kaneru esẽ imehnõ kaneru nae imepỹ po. Moro saaro imehnõ ypoetoryme roropa mana imepỹ po. Toto enehpory se ase ya, jomiry etatõhme toto a, ypoetory tõ morohnõme ehtõhme tosẽkõ maro, ymaro toto ehtõhme.

17—Papa kapuaõ mã ypyno, jorikyry se jexiryke aomi poe. Imeĩpo mã jësemãkapõko ropa ypyno toexiryke. 18Jorikyry se pyra jahtao jetapara mã toto. Yrome ynara tykase Ritonõpo ya, “Orihnõko mase. Moromeĩpo oësemãkapõko ropa ase,” nase ya. Morara tykase ya Ritonõpo exiryke aomipona ase, tykase Jezu.

19Morara kary etaryke tyya xine tõsezusezuhse toto, juteu tomo, Jezu omiry etaryke tyya xine.

20—Jorokohpe nase mose. Otarãme rowohpe nase roropa. Oty katoth aomiry etãko matou? tykase toto, imoihmãkomo.

21Yrome ynara tykase imehnomo,

—Jorokohpã omiry mose omiry sã pyra exiry, tyoro. Jorokohpã tonurãkara onukurãkara ropa exiry. Morara pyra nase mosero. Tonurãkara enutanohpõko ropa nase, tykase toto mokaro a.

Tosëkõme Jezu se pyra juteu tõ kynexine

22Morarame otuhtoh konõto tyrise ropa eya xine Jerusarẽ po, Ritonõpo maro oturutoh kurikatopõpyry poko wenikehpyra toehtohkõme. 23Ikonoporyae kynexine. Mame Jezu toytose tuisa Saromão namohpyry takuroko, Ritonõpo maro oturutoh tao. 24Juteu tõ esã tõximõse moro taka. Ynara tykase toto Jezu a,

—Oty katoth yna onurupyra mexiase? Morara exiryke zae yna zuruko rahkene. Kyrixtu nymyry mahno? Ritonõpo nymenekahpyry mahno? Ynaneraximahpyry mahno? tykase toto eya tõturupose.

25Ynara tykase Jezu,

—Pake kuuruatose repe. Yrome jomiry onetara mexiatose jenetupuhpyra oexirykõke. Otuarõtanohtotohkõ nae ase yjमितunuru Papa poe. 26Yrome jenetupuhpyra mexiatose, ypoetoryme pyra oexirykõke. 27Ypoetory tõ rokẽ waro ase. Jomiry etãko mã toto. Jomipona roropa mã toto. 28Orihpỹme toto ripõko ase, jũme orihpyra toto ehtohme. Imepỹ mã toto onupuxihkara ywinoino. 29Jenetupuhponeme mã Papa ypoetory tomo a. Emero motye Papa mana. Imehnõ mã ypoetory tõ onupuxihkara Papa winoino. 30Papa ime exiry ime jexiry samo. Oxisã ynanase.

31Morara kary etaryke tyya xine topu tanỹse toto a Jezu pona ematothme. 32Ynara tykase Jezu eya xine,

—Tuhke toerohse ywy. Yjमितunuru enepoase oya xine Papa omi poe. Oty pokoino jetapary se matou? tykase Jezu eya xine.

33Ynara tykase juteu tomo,

—Ajमितunuru enepory pokoino pyra oetapary se ynanase. Ritonõpo ime exiry ime oexiry sã pyra mana. Ahnome rokẽ mase. Yrome Ritonõpome osekarõko mase, epyrypãko rokẽ mase, tykase toto eya.

34Ynara tykase Jezu,

—Sero nase Ritonõpo nymeropohpyry tõmityme Moeze a, “Ynymenekatyã matose ypoe urutõme,” katoth sero ahno tomo a, Ritonõpo a tymenekase toto exiryke. 35Zae rokẽ Ritonõpo omiry, tyotyrotara mana. Zae aexiry waro sytatose.

Moroaero imehnõ tokarose Ritonõpo a tynymenekatyãme. “Ynymenekatyãme matose,” tykase tõmiry etananomo a. ³⁶Ywy ase, Papa kapuaõ nymenekahpyry. Inenehpohpyry roropa ase sero nono pona. Morara exiryke, “Ritonõpo mükurume ase,” karyhtao ya epyrypara ase Ritonõpo poko. Morara exiryke, “Ritonõpo poko epyrypãko mase,” kara ehtoko ya. ³⁷Ritonõpo omipona pyra jahtao jenetupuhpyra ehtoko. ³⁸Yrome aomipona ase. Jenetuputyry se pyra awahtao xine yjमितunuru rokẽ enetupuhoko, ymaro Papa exiry waro oehtohkõme, Papa maro jexiry waro roropa oehtohkõme, otuarõtatohkõme ypoko, tykase Jezu toto a.

³⁹Mame Jezu apoiry se toh kynexine repe. Yrome kýtone ropa ynororo toto maro ehõpo.

⁴⁰Joatão mõpozakoxi kýtone ahno õpurihkatopõpyry pona João a. Moroto ke ehse rahkene. ⁴¹Morarama tuhke toh toytose eya. Ynara tykase toto,

—João kynexine tyjमितunuke pyra. Yrome aomiry kynexine zae mosero poko, tykase toto, juteu tomo, oxime rokene. ⁴²Morarama Jezu tonetupuhse morotõkomo a tosẽkõme.

Razaru orihtopõpyry

11 ¹Orutua kynexine, Petaniapono. Esety kynexine Razaru. Aoryxiry tõ roropa moroto kynexine. Maria, Maata, enara toh kynexine.

²Mokyro Maria Jezu pupuru kurikahpõ kynexine ixtaratu ke. Tüsety ke ikorokahpõ roropa kynexine. Mokyro piry kynexine kure pyra. ³Morara exiryke Jezu a tõmihpyry rokẽ taropose.

—Oepe reh mã takuruhtase, katoh taropose eya tõmiry.

⁴Moro totase Jezu a ahtao ynara tykase ynororo typoetory tomo a,

—Mokyro mã takuruhtase toorihtohme pyra. Ritonõpo a tyjमितunuru enepotohme rokene, Tumükuru jमितunuru enepotohme roropa, “Ritonõpo kure, Imükuru kure,” katohme imehnomo a.

⁵Maata pyno Jezu kynexine, zakorõ pyno roropa kynexine. Ipirykõ pyno roropa kynexine. Enara kynexine, toto pyno Jezu. ⁶Razaru kure pyra exiry poko turuse tahtao moroto ro tõmehse Jezu. Asakoro kynẽmehne moroto, teh rokene. ⁷Moromeõpo ynara tykase ynororo typoetory tomo a,

—Ehmaropa Jutea rãnaka Petania pona ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁸—Arypyra, pake hkopyra oetapary se nexiase morotõkomo, juteu tõ esamo. Ytopyra exiko morotona, tykase toh repe.

⁹Ynara tykase Jezu eya xine,

—Ritonõpo omipona kuahtao xine, “Epo,” kara ro Ritonõpo ahtao orihpyra sytatose. Mãpyra, “Epo,” tykase Ritonõpo ahtao orihnõko sytatose. Morara exiryke ehmaropa jetapatohpõ pyra ro mana. ¹⁰Xinukutumae sã oytorykohtao osetapãko matose saereme pyra exiryke, tozure pyra oexirykõke, tykase Jezu.

¹¹Morarama ynara tykase ropa ynororo typoetory tomo a,

—Kuepekõ mã nyhnõko Razaru. Yrome õpakase ropa ytõko ase, tykase Jezu eya xine.

¹²Ynara tykase ipoetory tō eya,

—Inykyryhtao kure. Ekurākāko ropa mana, tykase ipoetory tomo Jezu a.

¹³Yrome Razaru orihtho poko tōturuse Jezu repe. Yrome tynyhse rokē tokarose ipoetory tomo a. ¹⁴Morara exiryke typoetory tomo a ynara tykase ynororo,

—Razaru toorihse mana. ¹⁵Enese ytopyra exiase aporo. Yrome seromaroro enese ytōko ase rahkene. Seromaroro roropa Ritonōpo jamitunuru enēko matose jenetupuhtohme yronymyryme oya xine. Morara ahtao tākye exīko ase opoko xine. Ehmaropa, senetatose, tykase Jezu tymarōkomo a.

¹⁶Tome esety akorō Kamaramanōpo wātasemy. Ynara tykase ynororo imehnō Jezu poetory tomo a,

—Tuisa maro ehmaropa imaro kuorihthokōme, tykase ynororo.

Jezu mā aorihtyā ěsemākaponeme ropa

¹⁷Morame morotona toeporehkase Jezu, Petania pona. Moroto asakoropane aorikyhp̄yry ěmehtopōpyry waro toehse toto, tokarose exiryke imehnomo a. ¹⁸Atameke pyra Jerusarē kynexine Petania maro.

¹⁹Mame juteu tō toytose tuhke, Maria tomo a, xitase, ipiry hnamose.

²⁰Morame Jezu oep̄yry waro toexiryke, kýtone Maata, ěpatakāmase. Maria moroto rokē kynexine tytapyī tao. ²¹Ynara tykase Maata Jezu a,

—Taro awahtao otarāme ypiry orihpyra exiry. ²²Yrome zuaro ase, ekaroporyhtao oya emero mā ekarōko Ritonōpo oya, tykase nohpo Jezu a.

²³—Opiry ěsemānōko ropa mana, tykase Jezu Maata a.

²⁴—Ÿ, zuaro ase. Aorihtyā ěsemākatoh ropa po ěsemākapōko ropa Ritonōpo mana, tykase Maata eya.

²⁵Ynara tykase Jezu eya,

—Ywy ase ěsemākaponeme ropa. Ypoe rokē orihp̄yme exīko matose. Jenetuputyryhtao toorihse awahtao xine ro ěsemānōko ropa matose.

²⁶Jenetuputyryhtao orihp̄yme exīko matose jūme. Moro menetupuhno? tykase Jezu eya.

²⁷—Ÿ, enetupuhnōko ase. Omoro mase Ritonōpo nymenekahpyry ynukurākaneme. Omoro mase ynaneraximahpyry. Ritonōpo nenehpohpyryme mase sero nono pona, tykase Maata Jezu a.

Tyxitase Jezu

²⁸Morame morara kaxīpo kýtone ropa Maata takorō kohmase tokare pyra. —Tuisa kynako oya, tykase takorony a.

²⁹Morara kary etaryke tyya axī toytose ynororo Jezu enese. ³⁰(Pata pona eporehkara ro Jezu kynexine. Maata maro tōseporyp̄op̄yrykō poro kynexine.) ³¹Morame xitase aytotoh rokē tokarose toto a, juteu tomo a. Morara exiryke Maria tokahmase eya xine. Mokaro Maria emuhkehkananomo, ixity akorehmananō roropa.

³²Morame Jezu a toytose tahtao k̄porohne imyhtokoxi xitase,

—Taro awahtao ypiry orihpyra exiry, tykase eya.

³³Mokyro xitary eneryke tyya, samũ tykase Jezu tãtasamase tukurohtao. Juteu tũ xitary etaryke roropa tyya samũ tykase ynororo yronomyryme tukurohtao.

³⁴—Otoko monẽtohu? kynako Jezu kynekaropone.

—Seze, kynako toto, nohpo marõkomo eya.

³⁵Tyxitase Jezu.

³⁶Morotõkõ ynara tykase,

—Enẽko matose. Ipyno yronomyryme nexiase, tykase toto ipoko.

³⁷Yrome imehnõ ynara tykase,

—Otõtome tonuråkara tukuråkase ropa eya? Oty katoh mose onukuråkara ropa kynako orihpyra ro ahtao? tykase toto ipoko.

Razaru ësemãkapotopõpyry ropa

³⁸Samũ tykase Jezu tãtasamase yronomyryme. Moraramẽ toytose ynororo aorikyhyry ekepyry esaka. Ypy onuhtoh po kynexine okepy eny. Apuru kynexine topu risemy.

³⁹—Apuu isyryhmatoko, kynako Jezu.

Ynara tykase Maata, aorikyhyry oryxiry,

—Otarãme tymotase mana. Asakoropane nẽmehno moroto, tykase eya aoryxiry.

⁴⁰Ynara tykase Jezu eya,

—“Enetuputyryhtao oya, Ritonõpo jamitunuru enẽko mase,” ykã puh oya, tykase Jezu eya.

⁴¹Moraramẽ apuru tysyryhmase toto a. Moraramẽ kakoxi tõsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo,

—Kure mase Papa kapuaono. Tãkye ase jomiry etaryke oya. ⁴²Kokoro rokẽ jomiry etãko mase. Moro waro ase. Yrome tarõkõ zuaro ehtohme oturũko ase oya toto netaryme, onenyokyhyryme jenetupuhtohme toto a, tykase Jezu.

⁴³Morara kaxĩpo opore kynomitane Jezu,

—Razaru, osehko moro tae xiaro, tykase Jezu aorikyhyry a.

⁴⁴Tutõtase ropa ynororo. Emary tyõtyke ro kynexine. Ipupuru roropa tyõtyke ro kynexine. Ëmyty tyõtyke ro roropa kynexine.

—Imyhpokatoko ropa aytotohme, tykase Jezu eya xine.

Tãtãmorepase toto juteu tomo Jezu etapatohme

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2)

⁴⁵Moraramẽ Maria marõkõ moro eneryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine, Razaru ësemãkapory ropa eneryke tyya xine. ⁴⁶Moraramẽ imehnõ toytose parixeu tõ zuruse. Jezu ekãtose toytose toto. ⁴⁷Morara exiryke tõximõse toto parixeu tomo te, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary maro. Juteu tõ tuisary tõ maro. Enara toh kynexine tõximõse.

—Otara ãkohxo sytatohu taroino Jezu poko? Orẽpyra kuhmahko, kurãkõkara kurãkãko kuhmahko. ⁴⁸“Ah morara rokẽ nexino,” karyhtao kyya xine,

(Jo 11.44)

imoihmākō mā Jezu enetupuhnōko tutuisarykōme. Moraramo romano tuisary tō mā soutatu tō enehpōko mā kyia xine. Ritonōpo maro oturutoh kararahnōko toh mana. Kuaropotorōko roropa toh mana taroino imehnō poetoryme kuehtohkōme. Mame kytamurukō omihpyry omipona pyra exīko sytatose, enara, tykase toto.

⁴⁹Toiro esety Kaipa. Moro jeimamyryae tuisame kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme. Ynara tykase ynororo juteu tomo a, —Tuaro pyra matose. ⁵⁰Senetupuhtone. Kurehxo toiro orikyry kuewomanekōme, orihpyra kuehtohkōme emero porehme, tykase ynororo. ⁵¹(Yrome tōmi poe pyra morara tykase. Ritonōpo zuzenu poe rokē morara tykase ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme toexiryke moro jeimamyryae. Morara exiryke mokaro turuse

eya Jezu orikyry poko, juteu tō ewome aorikyry poko. ⁵²Juteu tō ewome rokẽ pyra emero Ritonõpo poetory enehpotohme, saparahme exiketō enehpotohme, oximõme toto ehtohme roropa, toiro tosẽke toto ehtohme.)

⁵³Morotoino osenetupuhkehpyra toh kynexine, juteu tuisary tomo, Jezu etapary poko tyya xine, etapary se toexirykõke. ⁵⁴Morara exiryke tokare ytopyra ropa Jezu toehse juteu to htaka. Mame toytose ropa ynororo ahno htaka. Epyraĩ pona kýtone typoetory tō maro ehse.

⁵⁵Morarama juteu tō otuhtoh konõto ameke pyra toehse. Paxikoa ameke pyra toehse. Morara exiryke Jerusarẽ zomyẽkō toytotopose toto Jerusarẽ pona. Tyrypyrykõ korokapose kýtone toto otuhtoh konõto ritohto. ⁵⁶Ritonõpo maro oturutoh taka tōximõse tahtao xine, Jezu tupise eya xine. Ynara tykase toto oseya rokene,

—Otarã äko matou Jezu poko? Oehnõkohxo hna reh otuhtoh konõto pona? tykase toto. ⁵⁷Osemazuhme ynara tykase parixeu tō exiryke Ritonõpo maro oturuketō tuisary maro, “Jezu eneryhtao oya xine yna zurutoko,” tykase toto tōturuse Jezu apoitohme tyya xine.

Jezu ehtopõpyry Petania po

(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

12 ¹Morarama tuhke hkopyra rokẽ ĕmepyry ise ro kynexine otuhtoh konõto ritohme, Paxikoa ritohme eya xine. Mame Jezu toytose Petania pona, Razaru esaka, tynẽsemãkapohpyry ropa esaka. ²Morara exiryke autuhtoh tyrise Maria tomo a Jezu otuhtohme. Tõsẽ aroarõko Maata kynexine. Razaru otuhnõko kynexine Jezu maro. ³Morarama Maria a ixtaratu tapoise typyne exikety, meju riturume exikety, naatu risemy. Jezu pupuru pona tukuãse eya. Ipupuru tykorokase ropa tũsety ke. Typoxine itamurume toehse tapyi tao. ⁴Juta Ixikariote moroto kynexine. Jezu poetoryme kynexine repe. Jezu ewokaneme roropa ynororo kynexine. Ynara tykase ynororo,

⁵—Kurehxo moro ixtaratu tokamosẽme ahtao exiry. Tuhke tineru atapoiry tokamose ahtao, tymõkomokākara a ekarotohme, tykase ynororo repe. ⁶Morara tykase ynororo ajoajohpe toexiryke. Tymõkomokākara pyno nymyry pyra ynororo kynexine. Jezu poetory tinerũ eraseme kynexine repe. Yrome toitoine toto tinerũ touse tytinerũme.

⁷Ynara tykase Jezu eya,

—Ah keh nyrino. Jepepyry popatoh kuhnõko mana. ⁸Tymõkomokākara nae mosa rokene. Yrome ywy ase okynã pyra taro amaro xine, tykase Jezu eya.

Tātamorepase toto Razaru etapary poko

⁹Morarama, “Jezu Petania po mana,” kary totase toto a ahtao, tuhkākō toytose Jezu enese. Razaru enese roropa toytose toto, Jezu nẽsemãkapohpyry ropa enese. ¹⁰Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto, Ritonõpo maro oturuketō tuisary tomo. ¹¹Razaru pokoino juteu tō

(Jo 12.5)

tuhke tosêkō rumekary se toehse, Jezu enetupuhtohme rokê tosêkōme. Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto juteu tō tuisary tomo.

Jerusarê pona Jezu ytotopōpyry
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40)

¹²Yrokokoro, “Jezu oehnōko mana Jerusarê pona,” kary totase imoihmākomo a, Paxikoa pona ytoketomo a. ¹³Morara exiryke marariary panō tysahkase eya xine. Morarama toytose toto Jezu êpatakāmase. Ynara tykase toto, —Kure Ritonōpo mana. Kure roropa inenehpohpyry mana. Ritonōpo kapuaono, kure rokê Izyraeu tō tuisary tyriko, tykase toto, tōturuse toytorykōme.

¹⁴Morarama jumêtu pitiko tapoise Jezu a. Epona tōtyrise, pake Ritonōpo nymeropohpyry poero. ¹⁵Ynara tykase Ritonōpo pake, “Emynyhmara ehtoko, Jerusarêpōkomo.

Okynāpyra oesêkō mã oehnōko.

Jumêtu pitiko po oehnōko mana,”
me tymerose Ritonōpo omiryne pake.

¹⁶Yrome Jezu poetory kynexine onenetupuhpyra aporo moro poko. Imeïpo tonetupuhse toto a, tõsemãse ropa Jezu ahtao, tõnuhse ropa ynororo ahtao roropa kakoxi. Emene tutuarõtase ropa toto Ritonõpo omiry poko. Ritonõpo nekarotopõpyryae ro Jezu poko tutuarõtase toto.

¹⁷Mame Razaru eşemãkatopõpyry ropa enehpõkomo a imehnõ turuse. Imoihmãkõ tutuarõtanohe eya xine. Razaru eşemãkatopõpyry ropa poko Jezu a. ¹⁸Morara exiryke imoihmãkõ toytose Jezu êpatakãmase, Jezu jamitunuru totase tyya xine exiryke. ¹⁹Morarama parixeu tõ oseya rokẽ tõturuse toto. Ynara tykase toto,

—Enẽko matose. Sekurehtou. Emero porehme Jezu marõme nexĩ toto, tykase toto imoihmãkõ poko.

Kyreku tõ oehtopõpyry Jezu enese

²⁰Morarama Jerusarẽ pona ytoketõ maro kyreku tõ toytose Paxikoa pona. Jeimamyry punero ytosene toto, juteu tõ maro. Ritonõpo poko atãkyemase ytosene toto. ²¹Morarama Firipe a toytose toto. Petesaitapõ Firipe kynexine, Karirea rãnaõpono. Ynara tykase toto Firipe a,

—Pãna, Jezu enery se ynanase. Yna otururu se ynanase imaro, tykase toto Firipe a.

²²Firipe toytose Åtare zuruse aporo. Mame asakororo toytose toto Jezu a,

—Kyreku tõ mã tõtururu se amaro, tykase toto Jezu a. Ynara tykase Jezu eya xine,

²³—Kapu ae Ayhtohpyry ase. Okynã pyra orihnõko ase. Mame toorihse jahtao eşemãnõko ropa ase. Morarama ime jehtoh enetupuhnõko imehnõ mana, tymyakãkõme toorihse jexiryke. Jësemãtopõpyry ropa eneryke tyya xine ime jehtoh enetupuhnõko toh mã rahkene. ²⁴Zae rokẽ ynara ãko ase oya xine, oxinase puhturu ke mã arykara ahtao nono aka, ahtara mã ekurehnõko. Emãpyra roropa mana. Mãpyra tarykase ahtao nono aka ahtãko mana. Emãnõko roropa mana. (Morara tykase Jezu toorikyry poko, tõsemamyry ropa poko roropa, tonetuputyry poko tuhkãkomo a, enara.) ²⁵—Ynara karyhtao kyya xine, “Osepyno ase. Jetuarimary se pyra ase. Jorikyry se pyra ase roropa. Penetãko ro ase. Morara exiryke jorikyry se pyra ase,” karyhtao kyya xine orihnõko rokẽ sytatose. Mãpyra ynara karyhtao kyya xine, “Utuarimary zuno pyra ase. Jorikyry zuno pyra ase. Ritonõpo omipona se rokẽ ase,” karyhtao kyya xine, orihpyra exĩko sytatose.

²⁶Ypoetoryme se awahtao xine jomipona ehtoko ymaro oehtohkõme. Jomipona awahtao xine atãkyematohekõ ekarõko mã Papa oya xine.

Toxixihmary poko Jezu oturutopõpyry

²⁷—Seromaroro emynymãko ase yronymyryme. Otara ãko hano?

“Papa, jorikyry se pyra ase,” kary se ase repe. Yrome moro poko tooehse ywy kapu ae orihse tarona. ²⁸Papa kapuaono, ime oexiry enepoko imehnomo a, “Kure mase,” katohme toto a, tykase Jezu.

Mame kaino omi totase toto a,
—Imehxo jehtoh tonepose ya eya xine. Imeĩpo enezomopõko ropa ase eya xine, tykase omi kaino.

²⁹Moro omi etaryke tyya xine ynara tykase imoihmākomo,

—Konomeru kynako, tykase toto.

Imehnõ ynara tykase,

—Ritonõpo nenyokyhpyry noturuno Jezu a, tykase toto.

³⁰Yrome ynara tykase Jezu eya xine,

—Moro omi kynako ynetaryme rokẽ pyra. Sekere nykano onetarykõme roropa. Otuarõtatohkõme kynako, tykase eya xine. ³¹—Okynã pyra iirypyrymãkõ iirypyryme toto exiry enetupuhpõko ase. Okynã pyra Ritonõpo omipona pyra exiketõ esẽkõ poremãkapõko ase, joroko tamuru poremãkapõko. ³²Mame tanỹse jahtao wewe pokona, emero sero nonopõkomo a onenetupuhpõko ase, tykase Jezu eya xine. ³³(Morara karyke toto a, toto zurune toorikyry poko, wewe pokona toxixihmapory poko.)

³⁴Mame ynara tykase imoihmākomo Jezu a,

—Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara ãko, “Ritonõpo nymenekahpyry orihpyra mana jũme,” ãko. Yrome omoro ynara ãko, “Kapu ae Ayhtohpyry orihnõko mana,” ãko mase. Onoky Kapu ae Ayhtohpyry na taro? tykase toto tõturupose eya.

³⁵Ynara tykase Jezu eya xine,

—Sero nonopõkõ ezurume sã ase. Otuarõtanohtorỹko ase, Ritonõpo poko. Pohnõ apiakary poko roropa otuarõtanohtorỹko ase apotoimo htaka toto omomyry poko, enara. Okynã pyra ase amaro xine. Kuenetupuhpõko amaro xine ro jahtao omõpyra oehtohkõme apotoimo htaka. Xinukutumae ytoketõ tahnõko rokẽ toh mana, tosemarykõ waro pyra toexirykõke. Mokaro saaro jenetupuhpynõ mana, tuaro pyra samo. Apotoimo htaka toytorykõ onenetupuhpyra toto, jenetupuhpyra toexirykõke. ³⁶Morara exiryke oezurukõme jexiry enetupuhpõko amaro xine ro jahtao. Ritonõpo poetoryme oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

Onenetupuhpyra juteu tõ ehtopõpyry

Morara kaxĩpo toesyryhmase ropa. Tõtonẽse tonepyra mokaro ehtohme. ³⁷Tuhke rokẽ tyjamitunuru tonepose repe eya xine. Yrome onenetupuhpyra tokurehse toto. ³⁸Morara exiryke zae kynexine urutõ omihpyry pake, Izaja omihpyry. Ynara tykase ynororo,

“Ritonõpo kapuaono, moxiã nase yna omiry onenetupuhpyra nase toto.

Ajamitunuru roropa onenetupuhpyra nase toto,”

tykase Izaja pake. Zae morara tykase. Zaero aomihpyry mã seromaroro.

³⁹Morara exiryke Izaja nekarotopõpyryae ro onenetupuhpyra toh toehse. Ynara tykase roropa Izaja pake,

⁴⁰“Tuaro pyra tyripose Ritonõpo a,

zupuhpyrykõ tyripose tũpore roropa Ritonõpo a.

Morara exiryke Ritonôpo jamitunuru
 eneryhtao ro onenetupuhpyra mã toto.
 Aomiry etaryhtao ro onenetupuhpyra mã toto.
 Tyrypyrykô onurumekara roropa toto.
 Morarame rokê tyripose toto Ritonôpo a.
 Tyrypyrykô onurumekapyme tyripose toto tômipona pyra toto
 exihpyryme,”

⁴¹me tymerose Izaja a pake, Jezu jamitunuru tonese tyya exiryke.

⁴²Morarame tuhke juteu tō esamo a tonetupuhse. Yrome tynotao xine
 rokê tonetupuhse eya xine parixeu tō zuno toexirykôke, atamorepatoh
 tae tutütanohporykoino ropa eya xine. ⁴³“Kure mase,” kary etary se toh
 kynexine typoko xine parixeu tomo a. Yrome, “Kure mase,” kary etary se
 hkopyra toh kynexine Ritonôpo a.

Jezu omihpyry kuapiakatorỹko mana

⁴⁴Morarame Jezu ynara tykase ropa opore,
 —Jenetuputyryhtao oya xine, ywy ro rokê kara enetupuhnôko matose.
 Jenehpohpô enetupuhnôko roropa matose. ⁴⁵Jenetuputyhpôkô mã jenehpohpô
 enetupuhnôko roropa mã toto. ⁴⁶Oepyase xiaro sero nonopôkô ezurume.
 ãmorepatorỹko ase Ritonôpo omiry poko. Jenetuputyryhtao oya xine
 oorypyrykô poko pyra exiko matose. Ixinukuturu htoko ytoketô sã pyra exiko
 matose. Saeremae ytoketô sã rokê exiko matose. ⁴⁷Jomiry etãko matose. Yrome
 jomipona pyra awahtao xine oemara xine ase. Āpiakase xine pyra oepyase
 aporo. Okurãkase xine rokê oepyase. ⁴⁸Yse pyra awahtao xine jomiry etary se
 pyra awahtao xine roropa, āpiakatorỹko mã Ritonôpo aorihtyã tō ěsemãkato
 ropa po tyya, jomipona pyra toehse oexirykôke. ⁴⁹Jamoreme ourupyra xine ase.
 Papa kapuaõ nekarohpyry rokê ekarôko ase oya xine. ⁵⁰Inekarohpyry omipona
 rokê awahtao xine orihpyra exiko matose jũme. Moro waro ase. Morara exiryke
 Papa nekarohpyry rokê ekarôko ase oya xine, tykase Jezu imoihmãkomo a.

Typoetory pupuru kurikatopôpyry Jezu a

13 ¹Morarame toiro tynyhse otuhtoh konôto pyra ro. Paxikoa otuhtoh
 konôto esety. Morarame toytotoh poko tōsenetupuhse Jezu, sero nono
 rumekary poko tyya. Tummy a toytotoh poko tōsenetupuhse. Moinoro typoetory
 pyno Jezu kynexine. Toto pyno exikehpyra kynexine, toorikyry ponãmero.

²Morarame kokonie pukuro tōtuhse Jezu typoetory tō maro. Morarame
 joroko tamuru nymenekahpyry Juta kynexine, Ximão Ixikariote mükuru.
 Jezu ewokaneme tymenekase joroko tamuru a. ³Ritonôpo a tyjamitunuru
 tokarose Tumükuru a emero porehme. Moro waro Jezu kynexine.
 Toehtopôpyry Ritonôpo poe waro roropa kynexine. Eya toytotoh ropa waro
 roropa kynexine. ⁴Morarame Jezu kynowône ropa tōtuhkehxpô. Mame tupô
 touse ropa ahtao kynosekunazôtone ropa tuaja ke. ⁵Mame eya tuna tarykase

ahtao paxia aka, typoetory tō pupuru tukurikase eya. Tuaja ke tykorokase ropa eya. ⁶Mame Ximão Peturu a Jezu toytose ahtao, ynara tykase Peturu eya, —Upupuru kurikāko hma? tykase eya.

⁷Ynara tykase Jezu eya, —Ynyriry onenetupuhpyra ro matose. Yrome imeïpo zuaro exïko matose, tykase ynororo eya.

⁸—Upupuru kurikary se pyra ase oya, yna esēme oexiryke, tykase Peturu eya. —Yrome opupuru onukurikara jahtao, ypoetoryme pyra mase, tykase Jezu eya.

⁹Ynara tykase Peturu, —Upupuru rokē kara ikurikako jemary roropa, jupuhpyry roropa, ikurikako emero, tykase Peturu eya.

¹⁰Ynara tykase Jezu eya, —Aepytyā sā oexirykōke ōkokō mā kure. Morara exiryke ōkokō kurikary se pyra ase. Opupurukō rokē kurikāko ase. Amarokō emero aepytyā samo. Toiro mose rokē tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Epypy saaro nase, tykase Jezu eya xine. ¹¹Towokane waro toexiryke

(Jo 13.8)

morara tykase Jezu, “Aepytyã sã matose. Toiro mose tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Epyty saaro nase,” tykase Jezu eya xine.

¹²Moraramo toto pupuru tukurikakehse ahtao tyya, tupõ tamuruse ropa eya. Meza pona typorohse ropa. Ynara tykase ynoro typotory tomo a,

—Menetuputou ynyryhyry poko? ¹³Tuisa, ako matose. Amorepatono ako roropa matose ypoko. Zaero matose, oesekõme jexiryke,

¹⁴Amorepanekõme roropa jexiryke. Yrome anamotokõme sã opupurukõ ukurikano. Ysã ehtoko. Imehnõ pyno ehtoko. Imehnõ akorehmatoko roropa.

¹⁵Moro yrino onenerykõme. Morara exiryke moro ipenohtoko.

¹⁶Ymotye pyra matose, ypotoryme oexirykõke. ¹⁷Oesekõme ase yrome opupurukõ ukurikano, ysã imehnõ akorehmatohme oya xine. Morara ahtao tãkye exiko matose moro poenopyryhtao oya xine.

¹⁸—Emero opoko xine kara ywy repe. Ynmenekatyã waro ase. Yrome pake Ritonõpo nymeropohpyryae ro jewokaneme toehse, “Mose, ymaro otuhkety jewokaneme toehse,” tykase pake. ¹⁹Sero poko ourutorỹko ase jewokara ro ahtao. Moraramo morara toehse ahtao jenetupuhnõko matose Ritonõpo nymentahpyryme. Morara exiryke jomihpyry anamonohpyra ase. ²⁰Zae rokẽ ase ynara karyhtao, ynyyokhyhyry pyno awahtao xine ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine jenhphõpõ pyno roropa matose, tykase Jezu eya xine.

Towokahpõ ekarotopõpyry Jezu a
(*Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Ruk 22.21-23*)

²¹Moraramo tõturukehse tahtao samũ tykase ynoro tukurohtao. Ynara tykase ynoro,

—Ajohpe pyra, toiro mose jewokãko nase, tykase Jezu eya xine.

²²Tõsenesenese toto oxime, owokato waro pyra toexirykõke. ²³Toiro ipoetory Jezu zamaro exikety. Imaro typorohse kynexine. ²⁴Tomary ke mokyro tykohmase Peturu a. Ynara tykase ynoro eya,

—Ekaropoko eya, “Onoky ewokaneme nae?” tykase Peturu eya.

²⁵Eponarohme sã toytose mokyro Jezu a ekaropotohme,

—Onoky mokyro oewokaneme? tykase.

²⁶Ynara tykase Jezu eya,

—Zupãko ase zuaro oehtohme. Mosero mã jewokãko, tykase Jezu eya.

Moraramo wyi panõ tytohkase Jezu a. Tuhpase ahtao tokarose Juta a, Ximão Ixikariote mükuru a. ²⁷Moro wyi panõ tapoise eya ahtao, Jezu zetũ tanỹse eya. Joroko tamuru omipona toehse. Mame ynara tykase Jezu eya,

—Ehe axĩ ke ytoko oeretykyrypyry ekarota jũme rokene oeretykehtohme, tykase ynoro eya. ²⁸Yrome imehnõ Jezu maro exiketõ aomiry onenetupuhpyra toto. ²⁹Tytinerũkõ eraseme Juta exiryke, osepekahse rokẽ tonyohse tokarose eya xine. Tymõkomokãkara a tineru ekarose roropa tonyohse tokarose eya xine.

³⁰Moraramo moro wyi panõ tapoise tyya ahtao tutütase Juta. Tykohmãsehxo ahtao toytose.

“Imehnõ pyno ehtoko,” katopõpyry Jezu a

³¹Moraramo toytose Juta ahtao ynara tykase Jezu,
—Seromaroro Kapu ae Ayhtohpyry imehxo exiry enẽko matose. Ritonõpo imehxo exiry roropa enetupuhnõko matose jeneryke roropa oya xine.
³²Morara exiryke ime jehtoh eneporyke oya xine Ritonõpo a, ime toehto roropa enepõko mã oya xine. Seromaroro ime jehtoh enepõko mã oya xine Papa. ³³Poetohiti, okynã pyra ase amaro xine. Jupiko matose repe. Yrome ymaro ytosaromepyra matose. Oya xine rokẽ pyra morara åko ase. Juteu tomo a roropa serara ase, “Ymaro ytosaromepyra matose,” ase eya xine. Morara katopõpyry saaro, morara yka oya xine. ³⁴Mame jomiry kasenato nomõko ase amaro xine. Imehnõ pyno ehtoko. Opyno xine jexiry saaro imehnõ pyno ehtoko, yronymyryme. ³⁵Imehnõ pyno awahtao xine ypoetoryme oexirykõ enetupuhnõko seropõkõ mana emero porehme, tykase Jezu eya xine.

Peturu zurutopõpyry Jezu a

(*Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Ruk 22.31-34*)

³⁶—Aza ytõko mah? tykase Ximão Peturu. Ynara tykase Jezu eya,
—Ymaro ytosaromepyra matose seromaroro. Yrome imeipo matose ya ytõko, tykase Jezu.

³⁷—Oty katohme amaro ytopyra ahno? Orumekary se pyra ase. Jorikyry zuno pyra ase. Imehnõ ynara karyhtao, “Jezu poetoryme awahtao oetapãko ynanase,” karyhtao ya, “Jezu poetoryme ase,” åko ase, orumekary se pyra jexiryke, tykase Peturu eya.

³⁸Mame ynara tykase Jezu eya,
—Oorikyry zuno pyrahxo hmah? Jurumekarahxo mahno? Etako pahne, kuratiri onetara ro ahtao, “Jezu waro pyra ase. Ipoetory kara ase,” åko mase oseruao, tykase Jezu eya.

Osemame Jezu Ritonõpo a

14 ¹Ynara tykase roropa Jezu typoetory tomo a,
—Torëtyke pyra ehtoko jytory poko. Emynyhmaro ehtoko. Ritonõpo enetupuhnõko matose. Kuenetupuhtoko roropa. ²Tuhke osa nae Papa esao. Arypyra ahtao morara kara exiry oya xine. Ytõko ase oesarykõ kuråkase. ³Imeipo, oesarykõ otyhkaxipo oehnõko ropa ase tarona opoko xine, ymaro aarotohkõme kapu aka. ⁴Esemary waro matose, tykase Jezu eya xine.

⁵Ynara tykase Tome,
—Aza ytõko ma? Zuaro pyra ynanase. Oesemary waro pyra roropa ynanase, tykase.

⁶Ynara tykase Jezu eya,

—Ywy ase oytotohkōme nymyry. Ukuroko ytopyry matose Papa a. Ywy ase zae oriponekō nymyry. Jenetuputyryhtao oya xine ajoajohpe pyra exīko matose. Oēsemākaponekōme roropa ase. Jenetuputyryhtao oya xine orihpỹme exīko matose. ⁷Seromaroro juaro toehse matose. Papa waro exīko roropa matose. Taroino Papa waro matose, tonetupuhse oya xine exiryke, tykase Jezu toto a.

⁸Ynara tykase Firipe eya,

—Kumykō enepoko yna a. Enery se rokẽ ynanase, tykase.

⁹Ynara tykase Jezu eya,

—Pake ro ase amaro xine, mōtoino rokẽ pyra. Oty katoh juaro pyra ro mahno Firipe? Juaro awahtao xine Papa kapuaō waro roropa matose. Oxisā ynanase Papa maro. Morara exiryke oty katoh, “Kumykō enepoko yna a,” āko matou? ¹⁰Onenetupuhpyra ro hma, Firipe? Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Ywy jomi poe pyra kuuruatose. Yrome Papa poe kuuruatose. Ymaro mana erohnōko. ¹¹Jomiry enetupuhtoko, ynara karyhtao ya, Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Jomiry onenetupuhpyra awahtao xine ynyrihpyry enery poko kuenetupuhtoko. ¹²Zae ase ynara karyhtao, jenetuputyryhtao oya xine ynyriry sā tyriko roropa matose. Ynyrihpyry motye roropa tyriko matose toytose jahtao Papa esaka. ¹³Mame ekaroporyhtao Papa a, emero ekarōko ase oya xine, Papa omi poe ekaroporyhtao, Papa ime exiry enepory se jexiryke oya xine. ¹⁴Mame ynara karyhtao Ritonōpo a, “Onekarohpyry se rokẽ ase,” karyhtao oya xine onekaropohpyrykō ekarōko ase oya xine.

“Kurã Zuzenu ekarōko ase oya xine,”

katopōpyry Jezu a

¹⁵—Mame yse awahtao xine āmorepatopōpyrykō ya omipona ehtoko. ¹⁶Mame ekaroporyhtao ya Ākorehmanekō ekarōko mā Papa oya xine. Tuzenu kurã ekarōko oya xine mana jũme aehtohme amaro xine. ¹⁷Ritonōpo zuzenu anapoipyra jenetupuhpynomo, onenetupuhpyra toexirykōke, zuaro pyra roropa toexirykōke. Yrome matose Ritonōpo zuzenu waro amaro xine exiryke, isene ro okurohtao xine exiryke.

¹⁸—Jũme orumekara xine ase. Oya xine oehnōko ropa ase. ¹⁹Okynã pyra jenetupuhpynō jenekehnōko toh mana. Yrome matose jenēko. Isene jexiryke, isene roropa exīko matose. ²⁰Morara ahtao Papa maro jexiry waro exīko matose. Moro saaro ymaro matose, amaro xine jexiry saaro.

²¹—Jomiry se nymyry awahtao xine, jomipona roropa awahtao xine ypyno matose. Morara ahtao opyno xine Papa exīko mana ypyno oexirykōke. Ywy roropa opyno xine exīko ase. Ypoko otuarōtanohtorỹko ase, tykase Jezu eya xine.

²²Ynara tykase Juta (imepỹ Juta, Ixikariote kara),

—Oty katoh yna rokẽ tuarōtanohnōko mah? Oty katoh oenetupuhpynō onutuarōtanohpyra mah? tykase Juta.

²³Ynara tykase Jezu eya,

—Ypyno awahtao xine, jomipona exīko matose. Opyno xine Papa exīko roropa mana. Mame oehnōko ynanase Papa maro oya xine, jūme amaro xine yna ehtohme. ²⁴Ypyno pyra exiketō jomipona pyra mana. Yrome ywy jomi poe pyra kuuruatose. Papa poe rokē kuuruatose, jenehpohpō omi poe.

²⁵—Moro poko kuurutou amaro xine jahtao. ²⁶Papa Tuzenu enehpōko mana ymyakāme Ākorehmanekōme. Āmorepatorỹko mana emero. Ynekarohpyry poko otuarōtanohtorỹko roropa mana.

²⁷—Torētyke pyra oripotorỹko ase. Torētyke pyra ypoe exīko matose. Jenetupuhpynō poe torētyke pyra exipyra matose. Ypoe rokē torētyke pyra exīko matose. Torētyke pyra ehtoko. Emynyhmaro roropa ehtoko. Oserehpyra roropa ehtoko. ²⁸Jomiry metatou? “Ytōko ase. Yrome oehnōko ropa ase. Jūme orumekara xine ase,” kary metatou ya? Ypyno awahtao xine Papa a jytory poko tākye exīko matose, ymotye Papa exiryke. ²⁹Moro poko kuurutou seromaroro ytopyra ro jahtao. Moraramo toytose jahtao enetupuhnōko matose. “Sero poko kuuruatosene Jezu,” āko matose. ³⁰Okynā pyra oturukehnōko ase amaro xine, jenetupuhpynō tuisary oepyrkyke. Yrome jesē kara mokyro. Ypoko pyra roropa mana tyrypyhpyke pyra jexiryke. ³¹Yrome Papa pyno jexiry enetupuhtohme jenetupuhpynomo a, ipyno jexiryke roropa aomipona yronymyryme ase.

—Pa, ehmaropa taroino, tykase Jezu typoetory tomo a.

Uwa zoko sã Jezu exiry

15 ¹Ynara tykase Jezu typoetory tomo a,
—Uwa zoko sã ase. Uwa zoko esēme sã Papa mana. Esēme rokē pyra mana. Ikyryneme roropa mana. ²Amoriry pisarara sã ypoetory tō mana. Eperytapỹ amoriry pisarara ahtao, amorihkāko esē mana, eperytara exiryke. Eperytakety amoriry ahtao epery tō zomye amorisahkāko roropa esē mana kure aehtohme, itamurume eperytatohme. Mokyro sã mā Papa. Tōmipona se exiketō amorepāko mana, tōmipona ipunaka toto ehtohme. ³Amarokō tukurākase matose eya jomiry totase oya xine exiryke. Uwa amoriry tapopohse ahtao tuhke eperytāko mana. Moro saaro okurākatorỹko Papa mana, zae tōmipona oehtohkōme. ⁴Ymarōme ehtoko. Ywy roropa amaro xine exīko ase. Ymarōme pyra awahtao xine zae jomipona exipyra matose. Uwa amorirỹpyry amorihkasē sã exīko matose. Eperytapỹ sã exīko matose roropa.

⁵—Ōkokōme sã ase. Jamoriryryme sã matose. Ymaro awahtao xine zae jomipona exīko matose. Eperytakety sã exīko matose. Ymaro pyra awahtao xine Ritonōpo zamaro pyra matose. Aomipona pyra oexirykōke eperytapỹ sã exīko matose. ⁶Uwa amorirỹpyry amorihkasē papyry sã ymaro pyra exiketō pahnōko mā Papa. Tamorihkase ahtao amorirỹpyry orihnōko mana. Mame iwȳnāko toto apoto htaka ematohme jahkatohme. ⁷Ymaro awahtao xine, jomiry okurohtao xine ahtao roropa emero ekarōko mā Papa ekaroporyhtao oya xine. ⁸Moraramo ypoetoryme nymyry awahtao xine eperytaketō sã exīko matose, orēpyra jomipona exīko matose. Mame jomipona awahtao xine ypoetoryme

(Jo 15.8)

oenetupuhutorýko imehnõ mana. “Kure Ritonõpo nase. Imehxo nase,” äko mã toto jomipona oexirykõke. ⁹Papa ypyno exiry saaro opyno xine ase. Morara exiryke opynukõ anahkohpyra ehtoko. ¹⁰Jomipona awahtao xine opyno xine ase õsepynuporykõke. Moro saaro mã Papa. Tõmipona jexiryke ypyno mana.

¹¹—Naeroro otuarõtanohtorýko ase moro poko ypoe rokẽ tãkye oehtohkõme, tãkye nymyry oehtohkõme. ¹²Ynara äko ase oya xine, imehnõ pyno ehtoko, opyno xine jehtoh samo. ¹³Tope tõ pyno nymyry exikety tope tõ ewome mã orihnõko, orihpyra tope tõ ehtohme. Moro kure kuhse Papa a. Onymotyẽkara exino. ¹⁴Jepeme matose jomipona awahtao xine. ¹⁵Ynamotõme rokẽ pyra matose. Jepeme nymyry matose. Namoto tose nyryry waro pyra mana. Yrome amarokõ jepeme matose. Papa nekarohpyry emero ekaroase oya xine. ¹⁶Onymenekahpyrykõ kara ase. Amarokõ matose ynymenekatyamo. Tymenekase matose ya eperytaketõ sã oehtohkõme, jümanatome jomipona oehtohkõme. Morarameme emero ekarõko mã Papa oya xine jomi poe ekaroporyhtao oya xine. ¹⁷Naeroro ynara äko rokẽ ase oya xine, imehnõ pyno ehtoko, äko ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Jezu poetory tõ ryhmãko imehnõ mana

¹⁸—Jenetupuhpynõ ozehno xine toto ahtao, wenikehpyra ehtoko ypoko. Yzehno toh kynexine roropa pake. ¹⁹Jenetupuhpyra awahtao xine ozehno xine pyra mã toto, topekõme oexirykõke. Yrome tymenekase ya oexirykõke jenetupuhpynõ epeme pyra toehse matose. Morara exiryke ozehno xine toh mana tysã xine pyra toehse oexirykõke. ²⁰Jomiry poko wenikehpyra ehtoko, “Ymotye pyra matose ypoetoryme oexirykõke.” Yryhmaryhtao imehnomo a oryhmatoryko roropa mã toto ysaaro. Mãpyra jomipona toto ahtao õmipona xine mã exiko roropa toto. ²¹Yrome oryhmatoryko mã toto, jomipona oexirykõke jenehpohpõ waro pyra toexirykõke roropa. ²²Oehpyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonõpo exiry toto rypyry poko, iirypyrykõ poko toto onurupyra jexiryke roropa. Yrome tooehse jexiryke tutuarõtase toto tyrypyrykõ poko. Morara exiryke toto hxirõko mã Papa. ²³Yzehno exiketõ mã Papa zehno roropa mã toto. ²⁴Mãpyra yjamtunuru onenepopitopyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonõpo exiry iirypyrykõ poko. Mame yjamtunuru enepoase toto a repe tuhke. Yrome onenetupuhpyra toto. Naeroro toto hxirõko Ritonõpo mana. Yjamtunuru enease toto yrome yzehno ro toto. Papa zehno roropa toto. ²⁵Morara toehse Ritonõpo nymerophpyryae ro pake Moeze a. Ynara tykase ynororo, “Yzetü tanýse eya xine epokapýme,” tykase ynororo.

26—Ăkorehmanekõ mã oeahnõko, Zuzenu. Zae Ritonõpo ehtoh poko ãmorepanekõme mã ynororo. Oeahnõko mana Papa winoino. Mokyro enyohnõko ase Papa poe. Morarame ypoko otuarõtanohtorỹko mana. 27 Amarokõ roropa ypoko imehnõ tuarõtanoahnõko matose moinoro ymaro oexirykõke.

16 1—Moro poko kuurutou, poremåpyra oehtohkõme. 2Tãtãmorepatohkõ tae otũtanohpotorỹko ropa imehnõ mana. Morarame okynã pyra oetaparykohtao, “Ritonõpo akorehmãko sytatose. Aomi poe toto etapãko sytatose,” ãko toh mã repe oetaparykohtao. 3Oryhmatorỹko mã toto Ritonõpo waro pyra toexirykõke, juaro pyra roropa toexirykõke. 4Yrome moro poko kuurutou oryhmara ro xine toto ahtao. Imeĩpo oryhmarykohtao tuarõtãko matose jomihpyry poko.

Kurã Zuzenu erohtoh poko

—Pake ourupyra xine exiase amaro xine ro jexiryke. 5Mame seromaroro jytoryke ropa ase otuarõtanohtorỹko ase. Jenehpohpono a ytõko ropa ase. “Aza ytõko ma?” kara matose ya. 6Jytory poko turuse ya oexirykõke emynymãko matose. 7Yrome etatoko pahne. Kurehxo jytory. Ytopyra jahtao Ăkorehmanekõ oehtopyra exiry. Yrome toytose jahtao enehpõko ase oya xine. 8Tooehse ahtao mã sero nonopõkõ rypyry zumakapõko mana. Ritonõpo rokẽ mã iirypyrymãkõ kurãkary waro. Moro poko toto amorepãko mana. Jenetupuhpynõ wãnopyry poko roropa toto tuarõmãko mana, enara. 9Jenetupuhpyra sero nonopõkõ mana. Morara exiryke toto rypyry zumakapõko mana, jenetupuhpyra toto exiryke. 10Papa a ytõko ase. Morara exiryke Ritonõpo zuzenu ãmorepatorỹko mana iirypyrymãkõ kurãkary poko Ritonõpo a. 11Pake joroko tamuru tapiakase Ritonõpo a ematohme apotoimo htaka. Morara exiryke Ritonõpo zuzenu otuarõmatorỹko mana pohnõ apiakary poko toto papyry poko roropa apotoimo htaka.

12—Tuhke ourutohkõ nae ase repe. Yrome seromaroro pitiko rokẽ ãmorepatorỹko ase wenikehpyra oehtohkõme, oweniketyrykõino. 13Yrome Zae exikety zuzenu tooehse ahtao otuarõtanohtorỹko mana zae exiry poko emero. Ritonõpo zuzenu mã tamoreme oturupyra mana. Ritonõpo nekarohpyry rokẽ tyya ekarõko ropa oya xine mana. Ourutorỹko mã aporo morohne poko osemazuhme. Morarame inekarotopõpyryae ro exiko mana. 14Imehxo jexiry enetupuhpõko mã oya xine. Jomiry etaryke tyya ekarõko ropa oya xine mana otuarõtatohkõme. 15Emero Papa zuaro exiry waro ase. Oxisã ynanase. Morara exiryke morara ykã oya xine, “Ritonõpo zuzenu ynekarohpyry ekarõko ropa mã oya xine,” ykano.

Omuhe aporo ãkyetãko ropa

16—Okynã pyra jenekehnõko matose. Yrome okynã pyra jenẽko ropa matose, tykase Jezu.

17Ynara tykase ipoetory tõi oxime rokene,

—Otara exîko na moromeîpo? “Okynã pyra jenekehnôko matose. Moromeîpo jenezomôko matose,” âko nae? “Papa a jytoryke ropa,” âko nae? ¹⁸Oty katohmehkoh morara âko nae? Zuaro pyra sytatose, tykase toto. Oxime rokê toh tôturuse.

¹⁹Toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine,

—Ynekarory poko oturupôko matou? “Okynã pyra jenekehnôko matose aporo. Moromeîpo okynã pyra roropa jenêko ropa matose,” kary ya. Moro poko tokoh oturûko matou oxime rokene? ²⁰Etatoko pahne, yhnamôko matose, yrome jenetupuhpynô tâkye exîko toh mana. Emynyhmâko matose aporo. Yrome imeîpo tâkye exîko ropa matose jenery ropahtao oya xine. ²¹Nohpo ke mana enurusasaka tahtao tâkye pyra mana aporo samû karyke tyya. Yrome tonuruse poeto ahtao toetuarimatopôpyry poko axî wenikehnôko ropa mana. Tâkye rokê exîko mana poeto eneryke tyya. ²²Mokyro sã rokê matose. Emynyhmâko matose aporo. Yrome oenetoryko ropa ase. Moraramê tâkye exîko ropa matose tōsenepose ropa oya xine jexiryke. Morara ahtao imehnô mã omynyhmapopyra xine mana.

²³—Moraramê Ritonôpo zuzenu tooehse ahtao, ya onekaropopyra matose. Etatoko pahne, topohme rokê ekaropôko matose Papa a. Moraramê oya xine emero ekarôko mana jomi poe ekaroporyhtao oya xine. ²⁴Ypoe onekaropopitopyra ro matose Papa a. Ekaropotoko eya, apoitohme oya xine, tâkye yronymyryme oehtohkôme.

Tonetupuhpynô esê poremâkaponeme mã Jezu

²⁵—Osemazuhme tupimã ke kuamorepatose. Okynã pyra morohne ke âmorepakehtoryko ase. Tupimâkara ke âmorepatorýko ase Papa poko. ²⁶Morara ahtao jomi poe ekaropôko matose Papa a. Morara exiryke, “Ekaropôko ase Papa a,” kara exîko ase. Amarokô rokê oturûko matose topohme Papa a, ²⁷opyno xine Papa exiryke. Ypyno oexirykôke mã opyno xine roropa mã Papa, aepyhpyryme Papa poe tonetupuhse roropa oya xine jexiryke. ²⁸Papa maro ehxîpo tooehse ywy tarona. Seromaroro ytôko ropa ase taroino Papa a ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹Ynara tykase ipoetory tō eya,

—Seromaroro zae rokê yna zurûko mase. Tupimã ke pyra yna muruno. ³⁰Emero zuaro mase. Seromaroro oenetupuhnôko ynanase. Oturupono se pyra roropa mase, zae rokê tōturuse oexiryke. Morara exiryke Ritonôpo poe aepyhpyryme oenetupuhnôko ynanase, tykase toto eya.

³¹Ynara tykase Jezu eya xine,

—Seromaroro menetupuhtou? ³²Yrome okynã pyra matose epâko oesaka xine. Urumekâko matose oenaroxirykôke. Toiroro exîko ase. Yrome toiroro nymyry pyra ase. Papa maro ase. ³³Morara exiryke kuurutou moro poko, torêtyke pyra oehtohkôme, ypoetoryme oexirykôke. Jenetupuhpynô ôsanumatorýko repe. Orêpyra ehtoko. Jenetupuhpynô esê poremâkapôko ase.

Jezu oturutopöpyry Tummy maro

17 ¹Moraramé töturukehse tahtao, kakoxi Jezu tösenuhmase. Ynara tykase ynororo,

—Papa, seromaroro jorihtho po toehse nase. Ime jexiry enepoko imehnomo a. Moraramé kuakorehmako ime oexiry enepotohme imehnomo a. ²Emero esême tyripose ywy oya, toto kurâkathome, jenetuputyhpökô orihpyra ehtohme jümanatome. ³Ynara ahtao orihpyra exîko toto, Ritonöpome nymyry oenetuputyryhtao toto a, onenehpohpyryme jenetuputyryhtao roropa eya xine. ⁴Ime oehtoh tonepose ya sero nonopökomo a. Onyrohmanohpotopöpyry taotyhkanohse ya. ⁵Papa, nono onyripyra ro awahtao ke amaro ehse ywy. Moro saaro kyriko ropa, amaro ime jehtopöpyry saaro.

⁶—Seropökô jenetuputyhpökô tutuarôtanohpose ya opoko. Opoetoryme toh kynexine. Naeroro mokaro mekarone ya. Ômipona toh toehse.

⁷Naeroro tuaro toehse roropa toto onekarohpyry poko. Ya onekarohpyry enetupuhnôko toto onekarohpyryme exiryke. ⁸Onekarohpyry ya ekaroase eya xine. Totase toto a. Zae enetupuhnôko roropa toto. Amaroino joehtopöpyry waro toto. Onenyokyhpyryme jenetupuhnôko toto.

⁹—Kure toh tyriko, âko ase oya Papa. Emero jenetupuhpynô poko kara ase. Jenetuputyhpökô poko rokê morara âko ase, opoetoryme toehse toto exiryke.

¹⁰Ypoetory opoetoryme toh mana. Opoetory roropa ypoetoryme toh mana.

Morara exiryke ime jexiry enêko imehnô mana, kypoetory tō eneryke tyya xine. ¹¹Seromaroro oya ytôko ase. Sero nono rumekâko ase. Yrome kypoetory tō sero nono onurumekara toto. Papa kurano, ewomako toto ajamitunuru ke,

ya onekarohpyry panô ke. Opoenô oximaro osepynotokôme tyriko, kysâ toto ehtohme. ¹²Toto maro jahtao towomase toto ya ajamitunuru ke. Jamihme kyriase Papa, toto ewomaneme. Toto onyhtomapopyra exiasene. Mokyro a rokê tonetupuhkehse ywy toiro. Tymenekase ynororo apotoimo htaka omôketyme. Pake onekarotopöpyryae ro omônôko mana apotoimo htaka. ¹³Seromaroro ytôko ase oya. Morara exiryke morara âko ase taro ro jahtao, tâkye ypoe toto ehtohme yronymyryme. ¹⁴Onekarohpyry ekaroase eya xine. Morara exiryke mǎ toto zehno jenetupuhpynomo, tysǎ xine pyra toto exiryke, ysǎ toehse toto exiryke. ¹⁵“Aroko toto taroino,” kara ase oya Papa. Yrome ewomako toto joroko tamuru toto onyryhmara ehtohme. ¹⁶Jenetupuhpynô sǎ pyra ase. Morararo mǎ jenetuputyhpökomo, jenetupuhpynô sǎ pyra mǎ toto. ¹⁷Opoenôme tyriko toto, ômiry etaryke eya xine, zae ômiry exiryke. ¹⁸Toto aropôko ase sero nono poro, zae imehnô amorepatohme toto a, oya jenehpotopöpyry saaro nono pona. ¹⁹Mokaro pyno jexiryke orihnôko ase, opoetoryme nymyry toto ehtohme.

²⁰—Toto poko rokê pyra oturûko ase oya Papa. Imehnô poko roropa, imeïpo opoetoryme exiketô poko oturûko ase. Kypoetory tō omiry etaryhtao tyya xine jenetupuhnôko toh mana. ²¹Ynara âko ase oya Papa, osepyno tyriko toto, osepyno kuehtoh samo, ypyno oexiry samo, opyno roropa jexiry samo, osepyno roropa

toto ehtohme, onenehpohpyryme jenetupuhtohme imehnomo a roropa. ²²Imehxo tyripose toto ya, ime jexiry tonepose oya exiryke eya xine osepyno toto ehtohme osepyno kuexiry samo. ²³Toto maro ywy, ymaro omoro, oximaro yronymyryme toto ehtohme, onenyokhyhpyryme jenetupuhtohme jenetupuhpynomo a, toto pyno oexiry enetupuhtohme roropa eya xine, ypyno oehtoh saaro.

²⁴—Papa, wenetupuhpoase eya xine. Naeroro toto arory se ase jesaka, imehxo jexiry enepotohme toto a. Ime jehtoh mekarooase ya ypyno oexiryke. Moinoro ypyno omoro, nono onyripitopyra ro kuahtao. ²⁵Papa kurano, awaro pyra seropōkomo. Yrome awaro ase. Moxiã roropa awaro toehse. Jenehpotoöpöpyry waro toehse toh oya. ²⁶Opoko tutuarōtanohpose toh ya. Toto tuarōtanohpōko ro ywy, ypyno oexiry waro toto ehtohme, asamo ypyno toto ehtohme roropa, jüme toto maro jehtohme, enara, tykase Jezu Tummy netaryme.

Jezu apoitopöpyry juteu tomo a

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53)

18 ¹Morame töturukehse Jezu ahtao Tummy maro, toytose typoetory tō maro. Keterō iporiry mōpozakoxi toytose toto tupito pona. ²Moro waro kynexine Juta Jezu ewokane. Morotona Jezu ytokehpyra ehse typoetory tō maro rokene. ³Morara exiryke morotona toytose Juta, tupito pona. Tymaro soutatu tō tarose Ritonōpo maro oturutoh erase tō maro. Ritonōpo maro oturuketō tuisary naropotyã mokaro kynexine, parixeu tō naropotyã roropa kynexine. Typyreke toytose toto. Tozure roropa toytose toto, koko exiryke. ⁴Morame tuaro kynexine Jezu, towokary waro. Toorikyry waro roropa kynexine. Morara exiryke toto epatakāmase toytose ynororo. Ynara tykase eya xine,

—Onoky zupīko matou? tykase.

⁵—Jezu Nazarepono, tykase toto.

—Ywy ha Jezu, tykase ynororo eya xine.

Juta mokaro maro kynexine, Jezu ewokane. ⁶Morame, “Ywy ase,” kary etaryke tyya xine myaro ropa toeramase toto. Nono pona toepukase roropa toto. ⁷Töturupose ropa Jezu eya xine,

—Onoky zupīko keh matou? tykase ynororo.

—Jezu Nazarepono, tykase toto.

⁸—Ywy ase Jezu, ykahxo puhko oya xine. Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa, tykase ynororo eya xine.

⁹Pake Tummy maro tötururuhtao ynara tykase Jezu, “Papa, onekarotyã ya poko ase tomeseke. Toto onyhtomapopyra exiasene,” tykase. (Morara exiryke ynara tykase ynororo Juta tomo a, “Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa,” tykase Jezu eya xine. Tōmihpyryae ro morara tykase Jezu eya xine.)

¹⁰Ximão Peturu kynexine tytapemake. Moro tapema ke imepÿ akotyry se kynexine. Jezu ewomary se repe. Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto rokē typanasahkase eya. Tapurose rokē eya. Mokyro ipanakahpyry esety kynexine Mauku. ¹¹Ynara tykase Jezu,

—Atapemã tyriko ropa ã aka. Osepynoh wekaroh? Osepyno pyra reahse. Papa omipona ase jorikyry ponãmero, tykase Jezu Peturu a.

Jezu arotopõpyry Anasa êpataka

¹²Morarame Jezu tapoise soutatu tomo a. ¹³Tymyhse tarose eya xine Anasa êpataka. Anasa, Kaipa meretamuru kynexine. Kaipa Ritonõpo maro oturuketõ tuisary kynexine. ¹⁴Mokyro ynara kahpõ kynexine juteu tomo a pake Jezu orikyry poko, “Kurehxo toiro orikyry kuewokõme, orihpyra kuehtohkõme emero porehme,” kahpõ kynexine juteu tomo a.

“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a
(*Mat 26.69-70; Mak 14.66-68; Ruk 22.55-57*)

¹⁵Jezu tokahmase Ximão Peturu tomo a imepỹ Jezu poetory maro. Mokyro, Peturu marõ waro kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary. Morara exiryke tomõse ynororo Jezu maro jarakapyhpyry aka, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary esaka. ¹⁶Peturu omõpyra kynexine aporo. Jarakapyhpyry eutary myhto kynexine. Morarame mokyro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary zuaro ehtoh kýtone mya roropa Peturu poko. Kynoturune aporo nohpo a, apuru eraximane a. Peturu tonehse tymaro moro taka rahkene. ¹⁷Ynara tykase nohpo Peturu a, —Jezu poetoryme pyrah mah? tykase, tõturupose.

—Arypyra, tykase Peturu.

¹⁸Morarame osũtoht tukase soutatu tomo a, kõxikene toexirykõke. Osũnõko toh kynexine apoto myhto. Morarame toto a toytose Peturu osũse roropa. Xikihme rokẽ kynexine ynororo.

Ritonõpo maro oturuketõ tuisary êpataka
(*Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Ruk 22.66-71*)

¹⁹Morarame Jezu a tõturupose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ipoetory poko, inamorepatopõpyry poko, enara. ²⁰Ynara tykase Jezu eya, —Jarao rokẽ uruase toto, atamorepatoh tao, Ritonõpo maro oturutoh tao amorepasene toto, juteu tõ oximõtoht tao, enara. Tonesẽme rokẽ amorepase toto. ²¹Morara exiryke oty katoht oturupõko mah ya. Jetahpõkomo a ekaropoko ynamorepatopõpyry poko. Jomihpyry waro mã toto, totase tyya xine exiryke, tykase Jezu eya.

²²Morarame Jezu omiry etaryke tyya tõtãmase soutatu a.

—Ritonõpo maro oturuketõ tuisary onypoihtopyra exiko, tykase ynororo Jezu a.

²³Yrome ynara tykase Jezu eya,

—Azahkuru jahtao, oty azahkuru kynahko? Azahkuru jehtoh ekaroko moxiamo a etatohme. Yrome zae rokẽ jomiry ahtao jõtãmara exiko, tykase Jezu soutatu a.

²⁴Morarame Kaipa a Jezu aropone Anasa, tymyhse ro. (Kaipa roropa Ritonõpo maro oturuketõ tuisary kynexine.)

“Jezu waro pyra ase,” katopōpyry ropa Peturu a
(*Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Ruk 22.58-62*)

²⁵Peturu osūnōko ro kynexine. Ynara tykase imehnō eya, tōturupose,
—Mokyro poetoryme pyra hma? tykase toto, tōturupose Peturu a.
—Ÿ, Ipoetoryme pyra ase, tykase, Peturu a tozuhse toto.

²⁶Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto moroto kynexine. Peturu
nypanakahpyry ekyry kynexine. Ynara tykase ynororo Peturu a,
—Omoro make tupito po? tykase.

²⁷—Arypyra, ywy kara akene, tykase Peturu. Mame kuratiri totase eya.

Pirato ēpataka Jezu ehtopōpyry
(*Mat 27.1-2,11-14; Mak 15.1-5; Ruk 23.1-5*)

²⁸Morarama Jezu tarose ropa toto a Kaipa tapyĩ tae kowenu tapyĩ
taka. Emehsasaka kynexine. Kowenu tapyĩ taka omōpyra juteu tomo
tyrypyhpyke toexirykōino, Paxikoa pona tōtuhtohkōme. ²⁹Morara exiryke
tutūtase Pirato, tapyi tae, toto ēpatakāmase. Ynara tykase ynororo eya xine,
—Oty pokoino mose hxirōko matou? tykase.

³⁰Ynara tykase juteu tuisary tō eya,

—Ajoajohpe pyra mosero ahtao, oya onenehpyra ynanexiry, tykase toto.

³¹Ynara tykase Pirato,

—Amarokō ikuhtoko atamurukō nymerohpyry poe, tykase eya xine.

Yrome ynara tykase toto eya,

—Omoro ro ikuhko kowenu omi poe aorihmapotohme. Kowenu omi
poe ahno anaorihmaposaromepyra ynanase, tykase toto eya. ³²Morara
tykase toto Jezu omihpyryae ro wewe pokona exixihmary poko. “Kapu
ae Ayhtohpyry anñnōko mǎ toto wewe pokona,” katopōpyryae ro eya.
Morara tykase juteu tomo, aomihpyryae ro.

³³Tapyi taka toytose ropa Pirato. Ynara tykase ynororo Jezu a,

—Juteu tō tuisaryme mahno? kynako kynoturupone Jezu a.

³⁴Ynara tykase Jezu eya,

—Āmoreme tokoh morara āko ma ya? tykase.

³⁵—Arypyra, ekaropōko rokē ase, juteume pyra jexiryke. Oekyry tō
kuh oekarō ya hko. Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō roropa oekarō
toh ya. Otyh mypokōnopyahse? tykase ynororo eya, tōturupose.

³⁶—Ywy, sero po tuisame pyra ase. Sero po tuisame jahtao ypoetory
tō jewomary, japoipopyra toh exiry juteu tomo a. Tuisame pyra ase taro,
tykase Jezu eya.

³⁷Ynara tykase Pirato,

—Tuisame nymyry mah? tykase.

Ynara tykase Jezu eya,

—Zae morara mykano, tuisame jexiry poko. Moromero tooehse ywy sero nono pona, zae rokẽ imehnõ zurutohme. Zae exiketõ jomiry etãko, emero porehme.

38—Oty moro zae exiry? tykase Pirato eya.

Jezu ekarotopõpyry aorihmapotohme
(*Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Ruk 23.13-25*)

Morarama mya roropa tutõtase ropa Pirato. Ynara tykase ynororo eya xine, —Kure rokẽ nase ynororo, orihpỹme. 39Yrome toipe matose Paxioa riryhtao oya xine imenekãko toiro orihpỹme ehtohme. Itütano hpõko ropa matose ya orihpyra aehtohme. Mosero se pyra hmatou otuisarykõme, kynako eya xine repe.

40Yrome ise pyra toh kynexine ipunaka.

—Arypyra, ise pyra ynanase. Parapa se rokẽ ynanase, tykase toto Pirato a. Mokyro Parapa kynexine karimotakehpyny.

19 1Morarama Jezu typipohpose Pirato a. 2Mame omoxino risẽ tyrise zuhpokoxi parimã sã tyrihpyry soutatu tomo a, “Tuisame mase,” katohme tyya xine. Eunohtohme rokẽ tyrise eya xine. Mame upo ke kurã ke tupohtose eya xine roropa. 3Morarama eya tooehse toto, imehnõ soutatu tõ tooehse.

—Tuisa konõto, juteu tõ tuisary, tykase toto Jezu a, ipoihtõko rokẽ toh kynexine. Morarama tõtâtãmase eya xine tomarykõ ke.

4Morarama Pirato tutõtase ropa tapyi tae. Ynara tykase ynororo imoihmãkomo a,

—Mokyro enehse ropa ytõko ase onenerykõme. Aorihmapory se pyra ase. Oty pokoinohxo aorihmapõko ha, tykase Pirato eya xine.

5Naeroro tutõtase Jezu tuhpõke, omoxino risẽ ke. Tupoke kurã ke roropa kynexine.

—Mosero ynoro. Enetoko ke, tykase Pirato eya xine.

6Morarama Jezu eneryke tyya xine ynara tykase toto opore, —Wewe pokona exixihmapoko aorihtohme. Wewe pokona exixihmapoko aorihtohme, tykase toto. Jamihme tõmitase toto.

Ynara tykase Pirato eya xine,

—Amarokõ arotatoko. Exixihmatatoko. Ywy aorikyry se pyra ase repe. Morara exiryke arotoko, tykase eya xine.

7Ynara tykase juteu tomo,

—Yna tamuru omihpyry poe aorikyry se ynanase. Ritonõpo mükurume tõsekarose exiryke aorihmapory se ynanase.

8Morara kary etaryke tyya Pirato tõserehse itamurumehxo mokaro omiry etaryke tyya. 9Kynomõne ropa tapyi taka Jezu a oturupose.

—Oze hmahno? kynako kynoturuzomopone ropa eya.

Yrome onezuhpyra kynexine Jezu. 10Ynara tykase Pirato eya tozuhzomopyra exiryke,

—Oty katoñ jezuhzomopyra mah? Tuisame ase. Otūtanoñpory se ropa jahtao otūtanoñpōko ase. Yrome oexixihmapory se jahtao oexixihmapōko ase, tykase ynororo.

¹¹Ynara tykase Jezu Pirato a,

—Tuisame oehtoh onekaropyra Ritonōpo ahtao, tuisame pyra mexiry. Yrome tuisame oehtoh tokarose Ritonōpo a exiryke sã rokẽ tuisame mase toehse. Mokyro rokẽ hxirōkohxo mã Ritonōpo jekaroñpō oya. Ohxiropyrahko mana, tykase Jezu eya.

¹²Morara kary etaryke tyya Jezu tūtanoñpory se ropa toehse ynororo ipunaka. Yrome juteu tō sekere tykase opore,

—Mokyro tūtanoñpory ropahtao oya Īperato epeme pyra mase exīko. “Tuisame ase,” kahpō mã Īperato epeme pyra mana, tykase toto Jezu poko.

¹³Morara kary etaryke Jezu tarose ropa eya jarānaka ropa. Moraramẽ typorohse Pirato, terekatu porohtoh pona. Moro esety Topu risẽ zara (juteu tō omiryae moro esety Kapata). ¹⁴Mame tōmehse. Moroe ro kokonie pukuro Paxikoa rīko toh kynexine. Ynara tykase Pirato juteu tomo a,

—Mose otuisarykomo, tykase eya xine.

¹⁵Mame ynara tykase toto eya,

—Etapapoko ty! Etapapoko ty! Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokẽ toh Pirato a.

—Otuisarykō exixihmapory se hmatou, wewe pokohna? tykase eya xine Pirato.

Mame ynara tykase toto eya,

—Toiro tutuisake ynanase. Īperato rokẽ mã yna tuisaryme, tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo Pirato a.

¹⁶Moraramẽ soutatu tomo a Jezu tokarose rahkene, wewe pokona exixihmatohme eya xine.

Jezu exixihmatopōpyry wewe pokona
(*Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43*)

Mame Jezu tarose soutatu tomo a rahkene. ¹⁷Toxixihmatoh tarose roropa eya. Toytose toto ypy pona. Ypy esety Upuñpōpo. (Epereu omiryae moro esety Koukota kynexine.) ¹⁸Moroto wewe pokona Jezu toxixihmase eya xine. Imehnō roropa toxixihmase wewe pokona eya xine Jezu maro. Toiro Jezu apotunuru wino toiro ipoozery wino, enara. ¹⁹Moraramẽ wewe tymerose Pirato a rahkene. Jezu apō pokona tynmerohpyry tyrise eya emero tonesẽme. “Jezu Nazarepono juteu tō tuisary,” me tymerose eya. ²⁰Moro tonese juteu tomo a tuhke, atameke pyra pata exiryke exixihmatopōpyry a. Oseruao omi kynexine tymerose eya, epereu omiryae, ratina omiryae, kyreku omiryae. Enara kynexine tymerose eya. ²¹Ynara tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, juteu tō tuisary tomo,

(Jo 19.17)

—Oty katoḥ juteu tō tuisaryme tymerose oya? Ynara rokē imeroko, “Ywy ase juteu tō tuisary, kaḥpō mosero,” katoḥ rokē imeroko morotona, tykase toto eya.

²²Ynara tykase Pirato eya xine,

—Ynymerohpyry onytyrōmara ase. Ah morara rokē nexino, tykase eya xine ynororo.

²³Morarama Jezu toxixihmase aḥtao wewe pokona soutatu tomo a, zuponỹpyry tapiakase eya xine tupōkōme. Asakoropane soutatu tō kynexine. Mame upo mosā tapoise roropa eya xine ixixĩpyry, tytororo exikety. ²⁴Ynara tykase toto,

—Onyxihxihkara sehtone. Topu pisarara rokẽ sematone upo mosã apoitohme kyya xine, tykase toto. Morara kynako toto pake Ritonõpo nekarotopõpyryae ro, “Juponõpyry apiakãko toh mana, tupõkõme.

Topu pisarara emãko toh mana juponõpyry mosã apoitohme tyya xine,” katopõpyryae ro urutõkomo a. Morara tyrise soutatu tomo a rahkene.

²⁵Moroto kynexine Jezu eny. Exixihmatoh myhto kynexine ynororo typaxiry maro. (Imehnõ nohpo tõ maro kynexine, Maria maro. Kyropa pyty Maria kynexine.) Maria Matarena roropa, enara toh kynexine moroto. ²⁶Moraramẽ tyse enene Jezu. Tonuru zamaro exikety enene roropa. Ynara tykase ynororo tyse a,

—Aja omũkurume mose tyriko, tykase tyse a ynororo.

²⁷Moraramẽ typoetory a ynara tykase roropa ynororo,

—Mose asame tyriko, tykase eya. Morara exiryke Jezu enõpyry tarose tyya tytapyĩ taka tymarõme aehtohme.

Jezu toorihse rahkene

(*Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49*)

²⁸Moraramẽ toerohtopõpyry otyhkary waro toehse Jezu. Morara exiryke Ritonõpo omihpyryae ro,

—Tuna se hano, tykase ynororo.

²⁹Moroto kynexine kasana taõke ikataĩ exikety ke. Moraramẽ mauru panõ tyrise wewe pokona, moro eukuru anytohme, Jezu ohpatohme. ³⁰Ëxipo,

—Epo. Notyhkano, kynako eya xine toerohtopõpyry poko.

Moraramẽ morara kaxipo sã rokẽ toetywykase zupuhpyry. Kynorihne rahkene.

Jezu ekepyry tuose warata ke soutatu a

³¹Moraramẽ juteu tõ tõturuse Pirato maro. Ynara tykase toto,

—Wewe pokona exixihmatyã etapazomopoko. Jaximorykõ zehpyry etapapoko axĩ toto orihtohme, toto outohme ropa wewe poe. Morara se ynanase sextafeirame exiryke. Ahno ekepyry nomory se pyra ynanase wewe poko oserematohme exiryke. Paxikoame exiryke roropa, tykase toto. ³²Moraramẽ soutatu tõ toytose wewe pokona exixihmatyã etapazomose jaximorykõ pokona, axĩ toto orihtohme. Osemazuhme Jezu maro exixihmatyã jaximorykõ pokona totapazomose eya xine. ³³Moraramẽ Jezu tonese tyya xine ahtao aorikyry tonese eya xine. Morara exiryke jaxiry pokona onetapara toh tokurehse toorihse exiryke.

³⁴Toiro soutatu a tuose warata ke ikumikyhnyaka. Tuotopõpyry ae munu axĩ tutõtase tuna maro. ³⁵Moro tonese ya. Morara exiryke moro poko ourutorõko ase. Zae aehtoh waro yna exiryke, zae jexiry waro roropa ase. Morara exiryke zae rokẽ ynymerohpyry mã moro poko, enetupuhtohme oya xine. ³⁶Morara kynexine, pake Ritonõpo nymeropohpyryae ro, “Jehpyry onuhmopyra mã toto,” katopõpyryae ro, urutõkomo a, onuhkohpyra toh kynexine. ³⁷Moro roropa pake Ritonõpo nymeropohpyryae ro, “Tunuwohpyrykõ enẽko rokẽ mã toto,” katopõpyryae ro urutõkomo a tunuwohpyrykõ tonese rokẽ eya xine.

Jezu zonētopōpyry

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56)

³⁸Moraramē Joze moroto kynexine, Arimateapono. Toytose ynororo Pirato a. Ynara tykase,

—Jezu ekepyry se ase zonētohme, tykase ynororo Pirato a. (Joze Jezu poetoryme kynexine. Yrome juteu tō tuisary zuno toexiryke tokare pyra rokē Jezu poetoryme ynororo kynexine.) Moraramē,

—Aroko, tykase Pirato exiryke Jezu ekepyry arone rahkene zonētohme.

³⁹Mame Joze maro Nikotemu kynexine. Jezu ekepyry arotosome kynexine. Nikotemu mokyro, pake orihpyra ro Jezu ahtao koko aytohpory Jezu enese. Mokyro a tauku panō tarose, 33 kirume. Ixtaratu esety mira, aroe, enara kynexine, inarotyamo. ⁴⁰Jezu ekepyry zōtone toto kamisa kurā ke. Ixtaratu ke typomase. Typutoputohmase roropa toto a ixtaratu panō ke jōtoryhtao. Toipe juteu tomo morara ehse tokepyrykō zōtōko, ipomāko zonētohme. ⁴¹Mame moe pyra tupito kynexine Jezu exixihmatopōpyry a. Moroto kynexine zonētopo, topu tyrisenano, moro tupito po. Imep̄y ekepyry zonēpitopyra kynexine moro aka. ⁴²Moraramē yrokokoro juteu tō oserematohme exiryke, moe pyra otonētoh exiryke roropa, moro aka rokē tonēse eya xine tātaryporykōke.

Jezu ěsemātopōpyry ropa

(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Ruk 24.1-12)

20 ¹Moraramē pakeimo toytose Maria Matarena, xinuxinukutume ro ahtao, nomīkoae, okepy esaka. Moraramē okepy apuru tysyryhmase tonese nohpo a topu risemy. ²Moraramē moro eneryke tyya toeramase ropa ynororo. Tururume toytose ropa ynororo Ximāo Peturu tō zuruse. Peturu maro Jezu zamaro exikety kynexine. Ynara tykase nohpo eya xine,

—Esae Jezu ekepyry tarose kynako imehnomo a. Aza tarose kynako otarāme? tykase ynororo eya xine.

³Moraramē Peturu tō toytose Jezu poetory imep̄y maro tururume, Jezu ekepyry esahpyry enese. ⁴Asakoro toytose toto tururume. Yrome Peturu tymotyēkase imarono a. Imarō toeporehkase osemazuhme okepy esahpyry pona. ⁵Moroto tupueh tykase tahtao kamisa tonese eya, okepy zōt̄pyry, eutahpyry ao. Yrome omōpyra ynororo kynexine. ⁶Moraramē ĩkapo Peturu tooehse. Tomōse ynororo okepy esahpyry aka. Eya tonese okepy zōt̄pyry moro ao. ⁷Zupuhpyry zōt̄pyry tonese roropa eya. Imyhto tonese eya. Atakahpo kara kynexine. ⁸Moraramē osemazuhme aepyhpyry tomōse roropa. Moro eneryke tyya Jezu ěsemātopōpyry tonetupuhse eya.

—To! Tōsemāse ropa nae, tykase tyya rokene. ⁹(Ritonōpo omihpyry poko tuarōtara ro toh kynexine Jezu ěsemamyry ropa poko aorihxīpo.)

¹⁰Moraramē toytose ropa toto tytapyīkō taka.

Tōsenepose ropa Jezu Maria Matarena a*(Mat 28.9-10; Mak 16.9-11)*

¹¹Morarama Maria xitāko kynexine okepy eutahpyry myhto. Morarama tupueh tykase tyxitaryhtao ro. Eutary aka tōsenuhmase. ¹²Morarama Ritonōpo nenyohyā tonese eutary ao, asakoro, upo karimutumā ao toto. Moro tao typorohse toh kynexine, Jezu ekepyry esahpyry pona. Toiro zupuhpyry esahpyry wino, toiro ipupuru esahpyry wino roropa.

¹³—Xihxi, oty katoh xitāko mah? tykase toto, tōturupose.

Ynara tykase Maria,

—Utuisary tarose imehnomo a. Otarāme aza tarose toto a? Zuaro pyra ase, tykase nohpo eya xine.

¹⁴Morara kaxīpo toeramase ropa ynororo. Jezu tonese tŷkae xikihme. Yrome imepŷme tokarose nohpo a.

¹⁵—Oty katoh xitāko mahno? Onoky zupīko mahno? tykase Jezu nohpo a.

Tupito eraseme tokarose nohpo a. Ynara tykase ynororo eya,

—Mokyro tarose oya ahtao kuuruko, zuaro jehtohme, ekepyry enehse ropa jytotohme, tykase nohpo eya.

¹⁶—Maria, tykase Jezu eya.

Tōsenuhmase ynororo. Ynara tykase epereu omiryae,

—Raponi, tykase nohpo, (Amorepatono, kary.)

¹⁷—Apoipoito pyra exiko. Onuhpyra ro ase Papa a. Morara exiryke ytoko. Jakorō tō zuruta ypoko. “Jezu eneno,” kaxita toto a. “Ytōko mā rahkene Tummy a, Kumykomo a, Ritonōpo a, Kyrihpōkomo a,” kaxita, tykase Jezu nohpo a.

¹⁸Morarama Jezu poetory tomo a toytose.

—Jezu eneno, tykase nohpo toto a.

Morarama Jezu omihpyry tokarose nohpo a, kaxiko katopōpyry tokarose ropa eya xine.

Tōsenepose ropa Jezu tymarōkomo a*(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49)*

¹⁹Morarama tykohmāse ahtao nomīkoae ro tōximōse Jezu poetory tomo tapyi tao. Tapyi eutary tapuruse toto a, juteu tuisary tō zuno toexirykōke.

Morarama Jezu tooehse toto rānaka. Ynara tykase ynororo eya xine,

—Torētyke pyra ehtoko, tykase eya xine. ²⁰Morara kaxīpo tomary tonepose eya xine. Tuotopōpyry roropa tonepose eya xine warata eutahpyry tukumikyhny po tonepose eya xine. Tātākyemase toto Jezu eneryke tyya xine. ²¹Morarama ynara tykase ropa Jezu eya xine,

—Torētyke pyra ehtoko. Morara exiryke jenyohstopōpyry saaro Papa a oenyohotorŷko ase, tykase Jezu eya xine. ²²Morara kaxīpo pū tykase ynororo toto pona. Ynara tykase eya xine,

(Jo 20.17)

—Ritonõpo zuzenu ekarõko ase oya xine. Aomipona ehtoko. ²³Imehnõ rypyry tykorokapose oya xine ahtao, toto rypyry korokãko Ritonõpo mana. Yrome iirypyrykõ onykorokapopyra awahtao xine Ritonõpo a, iirypyryme ro toh mana, tykase Jezu eya xine.

Tome maro Jezu ehtopõpyry

²⁴Toiro Jezu poetory moroto pyra kynexine. Tome pyra kynexine. Kamaramanõpo wãtasẽ pyra kynexine, toto rãnaka Jezu tooehse ahtao.

²⁵Moraramẽ Tome tonese ropa tyya xine ahtao,

—Jezu ynaneneno, tykase toh eya repe.

Yrome ynara tykase ynororo,

—Perēku eutahpyry enery se ase emary poko. Jemary onēmara jahtao perēku eutahpyry aka, warata eutahpyry aka roropa, “Ajohpe,” āko ase. Onenetupuhpyra ase. Māpyra jemary tōmase ya ahtao, “Ajohpe pyra ro,” āko ase, tykase ynororo eya xine.

²⁶Toiro semana taropose ahtao tōximōse ropa Jezu poetory tomo, tapyi tao. Tome roropa toto maro kynexine rahkene. Tapyi tysorotohtose repe. Yrome Jezu tooehse toto rānaka. Ynara tykase eya xine,

—Torētyke pyra ehtoko, tykase ropa eya xine Jezu. ²⁷Morarame Tome a ynara tykase ynororo,

—Jemary eneko. Oemary tyriko sē aka, perēku eutahpyry aka. Oemary tyriko ukumikyhny aka roropa warata eutahpyry aka. “Ajohpe”, kara exiko jēsemātopōpyry ropa poko. Wenetupuhko, tykase Jezu eya.

²⁸—Jesē mase. Ritonōpome mase, tykase Tome.

²⁹Ynara tykase Jezu eya,

—Wenetupuhnōho rahke? Osenepō puh oya rohke. Imēpo tākye kuhse imehnō exiko mana jenepyra ro ahtao jenetuputyryke tyya xine, tykase Jezu eya.

Oty katohme sero pape tymerose João a

³⁰Tuhke rokē tyjamtunuru tonepose Jezu a typoetory tō neneryme. Yrome sero poko onymeropyra ase. ³¹Ynara rokē tymerose sero poko ya nase, Jezu enetupuhthōme oya xine Ritonōpo nymenakahpyryme kukurākanekōme. Morarame Ritonōpo mūkurume enetuputyryhtao orihpyra exiko matose jūme, katoh rokē tymerose ya.

Jezu osenepotopōpyry ropa 7mākomo a

21 ¹Moromeīpo tōsenepose ropa Jezu typoetory tomo a ikuhpo ehpio, Tiperiati ehpio. Ynara kynexine toto moroto, ²Ximāo Peturu tō oximōme kynexine Tome maro, Natanaeu maro, Zepeteu mūkuru tō maro, imehnō asakoro Jezu poetory tō maro. (Natanaeu Kanaapō kynexine. Karireā rānāōpō kynexine. Tome kamaramanōpo wātasē kynexine). Enara toh kynexine moroto. ³Morarame ynara tykase Peturu eya xine,

—Urakanase ytōko ase, kana anŷse, tykase toto a.

—Amaro ytōko ynanase, tykase toto eya.

Morarame toytose toto. Kanawaka tōtyrise toto. Moromeīpo toytose toh rahkene. Kana anŷse tōmehse toto. Yrome ananŷpyra tokurehse toto. ⁴Mame xixi poreh karyhtao Jezu tonese toto a tuna ehpio. Yrome zuaro pyra toh kynexine, ahnome rokē tokarose eya xine. ⁵Ynara tykase Jezu eya xine,

—Aimo tomo, onoky manŷtou? tykase toto a.

—Arypyra, kana ananŷpyra ynanekurehno. Toiparo rokē ynanēmehno, tykase toto eya.

⁶Ynara tykase Jezu eya xine,

—Tarāpa ematoko ropa moino akoxi āpotunurukō wino akoxi, kana anŷtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

Morara exiryke tarāpa tomase ropa eya xine tapotunurukō wino akoxi. Morarame anymyry se ropa toehse toh repe. “Somoky,” ykaxi, tykase toh repe. Tē omoxī toehse kana ke. Itamurume kana exiryke, omoxī toehse.

⁷Ynara tykase Jezu zamaro exikety Peturu a,

—Kutuisarykō mokyro, tykase. Morara kary etaryke tyya tupō tamuruse ropa Ximāo Peturu a, osemazuhme touse tyya exiryke toerohtohme. Morarame kuhparo tykase Peturu nakuaka, Jezu maro toytotohme.

⁸Mokaro imehnō Jezu poetory tō kanawae rokē ehpikoxi ropa toytose toto. Kuremŷme tarose tarāpa eya xine. Tuna ehpiry moe pyra kynexine, otarāme sē meturume rokene. ⁹Morarame toeporehkase toto ahtao apoto tonese eya xine kana purutopo. Kana tonese epo epurūko wyi maro.

¹⁰—Ananymhyrykō enehko xiaro, tykase Jezu.

¹¹Kanawaka toytose Ximāo Peturu kana enehse. Kana moity tarose eya tarāpa ao, soororome, Jezu a ekarotohme. Moroto kana tuhke, 153me tuhke exiry. Yrome tarāpa ekororohpyra.

¹²—Otuhtokose, tykase Jezu eya xine.

“Onokyh mahno?” kary se toh kynexine Jezu a repe. Ihxipyke toexirykōke kara tokurehse toto, zuaro toexirykōke roropa. ¹³Morarame wyi tytohtohkase typoetory punero. Morararo kana tokarose eya xine.

¹⁴Oseruao aehtoh moro kynexine aosenezomopory ropa typoetory tomo a tōsemāxipo ropa.

(Jo 21.8)

Peturu maro Jezu ehtopöpyry

¹⁵Morarame tötuhkehxiþo xine ynara tykase Jezu Ximão Peturu a, (João mükuru Peturu kynexine).

—Ximão, moxiã motye ypyno mahno? tykase Jezu.

—ÿ, opyno jexiry waro mase, tykase Peturu Jezu a.

—Ypyno awahtao ypoetory tō pyno exiko. Kaneru ešē toky tō poenō pyno ehtoh sã poetohti pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁶Morarame töturupose ropa Jezu,

—Ximão, ypyno mahno? tykase ropa eya.

—ÿ, opyno jexiry waro mase, tykase ropa Peturu.

—Morara awahtao ypoetory tō pyno exiko, kaneru ešē toky tō pyno ehtoh sã toto pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁷Morarame Jezu töturupose ropa oseruao,

—Ximão ypyno mahno? tykase ropa Jezu eya.

Morarame toemynymase Peturu, “Ypyno mahno?” katopöpyry oseruao Jezu a exiryke. Ynara tykase ynororo,

—Jesē mase Jezu. Zuario mase emero porehme. Opyno jexiry waro mase, tykase Peturu eya.

—Morara ahtao ypoetory tō pyno exiko. Kaneru ešē toky tō pyno ehtoh sã ypoetory tō pyno exiko, tykase ynororo Peturu a. ¹⁸Mame ynara tykase ynororo eya,

—Poetome awahtao ãmoreme omety eary mykyry waro mexine, openetatoh pona oytotohme. Yrome tãhpome toehse awahtao oemary myhnōko imehnō mana aarotohme oytory se pyra oehtoh pona, tykase Jezu eya. ¹⁹Moro poko Peturu turuse Jezu a aorikyry poko, kure Ritonōpo ehtoh enepory poko roropa imehnomο a. Mame ynara tykase ropa Jezu eya,

—Ymaro eropa. Jomiry ekarokose imehnomο a, tykase eya.

Imepÿ tymarō maro Jezu ehtopöpyry

²⁰Morarame tÿkakoxi tōsenuhmase Peturu. Jezu enuru zamaro exikety tonese eya. Jezu orihpyra ro ahtao eponaro aexihpyry kynexine Jezu a otuhtoh po. Ynara kahpō kynexine Jezu a, “Onoky mokyro owokatōme,” kahpō kynexine, Jezu orihpyra ro ahtao. ²¹Mokyro eneryke tyya ynara tykase Peturu Jezu a,

—Mose ke? Otara mosero exiko nae? tykase ynororo töturupose.

²²Ynara tykase Jezu eya,

—Aorikyry se pyra jahtao joepyry ropa momohnōko mana. Oty katoh oturupōko ma ipohko? Eropa hkoty, tykase Jezu eya.

²³Morara exiryke moro poko töturuse toto, Jezu poetory tomo,

—Otarāme orihpyra mokyro mana Jezu oepyry ropa ponāmero, tykase toh repe ipoko. Yrome, “Orihpyra mokyro mana,” kara Jezu toehse. Ynara tykase rokene, “Aorikyry se pyra jahtao joepyry ropa momohnōko mana,” tykase rokē ynororo.

²⁴Ywy ase Jezu poetory. Morara exiryke moro poko ymerono onenerykõme. Ynymerohpyry waro matose, zae jexiry waro roropa matose.

Etyhpyry

²⁵Tuhke rokẽ Jezu nyrityamo. Tymeroze emero ahtao pape pokona, tuhke pape exiry. Otarãme sero nono motye exiry emero aerohtopõpyry tymeroze ahtao. Sero nono aerohtopõpyry merosẽ pune pyra exiry, emero Jezu nyrityã tymeroze ahtao. Enara.